

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ РЕСПУБЛИКА АРМЕНИЯ REPUBLIC OF ARMENIA

ՍՊԱՌՈՂՆԵՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՍՈՑԻԱՑԻԱՅԻ ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԿԱՆ ՊԱՐԲԵՐԱԿԱՆ
ИНФОРМАЦИОННЫЙ ЖУРНАЛ НАЦИОНАЛЬНОЙ АССОЦИАЦИИ ПОТРЕБИТЕЛЕЙ
INFORMATION MAGAZINE OF NATIONAL ASSOCIATION OF CONSUMERS

ՄԱՎՈՐ

ՍԿԱՆԾ
1997
թվականից

#3 ՍԵՂՏԵՄԲԵՐ 2019

ՁԵՎԱՎՈՐՈՒՄ ԵՆՔ ՔԱՂԱՔԱԿԻՐԹ ՄՊԱՌՈՂՆԵՐԻ ՄԵՐՈՒՆԴ

AM
ՄՊԱՌՈՂՆԵՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՍՈՑԻԱՑԻԱ

ՄՊԱՌՈՂԱԿԱՆ ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐԻ ՀԻՄՈՒՆՔՆԵՐ

առարկայի մեթոդական
ուղեցույց

Տեղեկացված
լինելու
իրավունք

Անվտանգության
իրավունք

Լսված
լինելու
իրավունք

AM

ՄՊԱՌՈՂՆԵՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՍՈՑԻԱՑԻԱ

ՄՊԱՌՈՂԱԿԱՆ ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐԻ ՀԻՄՈՒՆՔՆԵՐ

Առողջ
միջավայրի
իրավունք

Սպառողական
կրթության
իրավունք

Տեղեկացված
լինելու
իրավունք

Անվտանգության
իրավունք

Ընտրության
իրավունք

Լսված
լինելու
իրավունք

Վնասների
փոխհատուցման
իրավունք

Հիմնական
կարիքները
բավարարելու
իրավունք

ՄՊԱՌՈՂ

տեղեկատվական, վերլուծական,
խորհրդատվական պարբերական

Հիմնադիր և հրատարակիչ՝

ԱՆՆԱ Սպառողների ազգային ասոցիացիա

ՄԵԼԻՏԱ ՀԱՎՈՐՅԱԼ

Գլխավոր խմբագիր

ՍԱՄՎԵԼ ՆԱՀԱԴԵՏՅԱՆ

Գործադիր տնօրեն

ՆԱՐԻՆԵ ՀՈՎԱԿԻՄՅԱՆ

խմբագիր

ԼԻԱ ՕՍԻՊՅԱՆ

Մենեջերների անվտանգության վերլուծության
պատասխանատու, ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս,
Կենսաբանական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր

ՌՈՒԲԵԼ ՀԱՅԹՅԱՆ

Ասոցիացիայի փոխնախագահ, մարքեթինգի
և մոնիթորինգային հետազոտությունների
պատասխանատու, սննդի ապահովման
ծառայությունների սերտիֆիկացման փորձագետ, սննդի
որակի աուդիտոր

ԼԵՎՈՆ ԱՃԵՄՅԱՆ

Գյուղմթերքների որակի վերլուծության
պատասխանատու, Կենսաբանական գիտությունների
թեկնածու, Էկոլոգիայի միջազգային ակադեմիայի
անդամ

ԱՆՆԱ ՆԱՀԱԴԵՏՅԱՆ

Ասոցիացիայի արտաքին և ներքին
հարաբերությունների գծով փոխնախագահ, փորձագետ

ՀԱՍՄԻԿ ՆԱՀԱԴԵՏՅԱՆ

Հայաստանի սպառողների ազգային ակադեմիա
ԻԱՄ արտաքին և ներքին հարաբերությունների գծով
փոխնախագահ, PR մասնագետ

ՌՈԶԱԼԻԱ ԱՎԱՆԵՍՅԱՆ

Լաբորատորիաների գծով փորձագետ

ՎԱՐԴՈՒՀԻ ՄԵԼԻՔՅԱՆ

Ասոցիացիայի գլխավոր փորձագետ, Երևանի
Պետական տնտեսագիտական համալսարանի
Տեխնոլոգիաների և բնական գիտությունների ամբիոնի
դոցենտ, Տնտեսագիտության թեկնածու

ԱՐԱՄ ՆԱԶԱՐՅԱՆ

Տեղեկատվության վերլուծության պատասխանատու,
Երևանի Ազգային համալսարանի դոցենտ

ԺԵՆՅԱ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Ալկոհոլային և ոչ ալկոհոլային խմիչքների որակի
վերլուծության պատասխանատու,
Կենսաբանական գիտությունների թեկնածու

ԱՐԴԱ ԻՍԿՈՅԱՆ

Իրավախորհրդատու, ԵՊՀ Իրավաբանական
ֆակուլտետի Քաղաքացիական իրավունքի ամբիոնի
վարիչ, պրոֆեսոր

ԱՐԱՎԵԼ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

Լրագրող

ՌՈՒԲԵԼ ԲՈՒԲՈՒՇՅԱՆ

Դիզայներ

ԱՐԵՎԻԿ ԴԱԴԻԿՅԱՆ

Լուսանկարիչ

ՄՊԱՌՈՂ

տեղեկատվական, վերլուծական,
խորհրդատվական պարբերականի
խմբագրական խորհուրդ

ՀԱՅՐԱԴԵՏ ԳԱԼՍՏՅԱՆ

ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ, Բժշկական գիտությունների
դոկտոր, պրոֆեսոր

ՎԻԼԵԼ ՀԱՎՈՐՅԱՆ

ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս,
Բժշկական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր

ԱՐԱՄ ՇԱՀԻՆՅԱՆ

ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս, Քիմիական և ֆիզիկական
գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր, Ամերիկյան
քիմիական ընկերության և Ամերիկյան
Ֆոտոկենսաբանության ընկերության անդամ

ՌՈՒԲԵԼ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

ՀՀ ԳԱԱ բնական գիտությունների բաժանմունքի
ակադեմիկոս-քարտուղար

ԱՐՄԵԼ ՂԱԶԱՐՅԱՆ

Բժիշկ-ճառագայթաբան,
Բժշկական գիտությունների դոկտոր

ԵՐԵՄ ԶԱԽՈՅԱՆ

Հայաստանի սպառողների ազգային ակադեմիա ԻԱՄ
Նախագահության անդամ

ՂԱՎԻԹ ՕՀԱՆՅԱՆ

Հայաստանի սպառողների ազգային ակադեմիա ԻԱՄ
պատվավոր անդամ,
Տնտեսագիտության թեկնածու

ԱՐՄԵԼ ՂԱԶԱՐՅԱՆ

Հայաստանի Արդյունաբերողների և գործարարների
(գործատուների) միության Նախագահ

ԹԱԹՈՒԼ ՄԱՆԱՍԵՐՅԱՆ

Տնտեսագիտության դոկտոր, պրոֆեսոր

ՑՈԼՎԱՐԴ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

Հայաստանի վաճառականների միության Նախագահ

ԿԱՌԵԼ ԱՐԱՄՅԱՆ

ՌԴ Զափագիտության ակադեմիայի ակադեմիկոս,
ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ

ԱՐՄԵԼ ՍԱՐԱԹԵԼՅԱՆ

ՀՀ ԳԱԱ Էկոլոգոսոսֆերայի հետազոտությունների
կենտրոնի տնօրեն

ԳԱԳԻԿ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Հայաստանի սպառողների ազգային ակադեմիա ԻԱՄ
պատվավոր անդամ

ՎԱՐԻՆԵ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

Կենսաբանական գիտությունների թեկնածու

ՊՈՐԿ ՍԱԶՈՒԼՅԱՆ

Մոնրեալի ՄաքԳիլ համալսարանի դասախոս, դոկտոր,
պրոֆեսոր

ԻՐԻՆԱ ՎԻՆՈԳՐԱԴՈՎԱ

Սպառողների ազգային ասոցիացիայի
պատվավոր անդամ

ՀՈՒՇՈՒՄ ՍՊԱՌՈՂՆԵՐԻՆ ՉԳՈՒՇԱՑՈՒՄ ՏՆՏԵՍԱՎՈՐՈՂ ՍՈՒԲՅԵԿՏՆԵՐԻՆ

Հատվածներ

Սպառողների իրավունքների պաշտպանության մասին ՀՀ օրենքից

Հոդված 19.

Ոչ պատշաճ որակի ապրանքի փոխարինումը

- Սպառողի կողմից ապրանքի թերությունների հայտնաբերման և այդպիսի ապրանքի փոխարինման պահանջ ներկայացնելու դեպքում վաճառողը (արտադրողը) կամ կոմիսիոները պարտավոր է փոխարինել այդպիսի ապրանքը նշված պահանջի ներկայացման օրից՝ յոթնօրյա ժամկետում, իսկ վաճառողի (արտադրողի) կամ կոմիսիոների կողմից այդպիսի ապրանքի որակի լրացուցիչ ստուգման անհրաժեշտության դեպքում՝ նշված պահանջի ներկայացման օրից՝ քսան օրվա ընթացքում:

Վաճառողի (արտադրողի) կամ կոմիսիոների մոտ նշված պահանջի ներկայացման օրը փոխարինման համար անհրաժեշտ ապրանքի բացակայության դեպքում վաճառողը (արտադրողը) կամ կոմիսիոները պարտավոր է փոխարինել այդպիսի ապրանքը՝ նշված պահանջի ներկայացման օրից՝ երկամսյա ժամկետում: Սպառողի պահանջով վաճառողը (արտադրողը) կամ կոմիսիոները պարտավոր է փոխարինման ընթացքում ժամանակավոր օգտագործման համար սպառողին անհատույց հանձնել երկարատև օգտագործման նմանօրինակ ապրանք՝ ապահովելով իր հաշվին տեղ հասցնելը: Այս կանոնը չի տարածվում այն ապրանքների վրա, որոնց անվանացանկը սահմանվում է սույն օրենքի 18-րդ հոդվածի 2-րդ կետին համապատասխան:

Ապրանքների սեզոնային ներկրման շրջանների համար ապրանքի փոխարինման սպառողի պահանջը ենթակա է բավարարման սպառողի դիմումով այն ժամկետում, որն անհրաժեշտ է այդ շրջաններ համապատասխան ապրանքը հերթական տեղ հասցնելու համար, եթե վաճառողը (արտադրողը) կամ կոմիսիոները նշված պահանջի ներկայացման օրը չունի փոխարինման համար անհրաժեշտ ապրանքը:

- Ոչ պատշաճ որակի ապրանքը պետք է փոխարինվի նոր ապրանքով, այսինքն՝ չօգտագործված ապրանքով: Ապրանքի փոխարինման դեպքում երաշխիքային ժամկետը հաշվարկվում է նորից՝ ապրանքը սպառողին հանձնելու օրից սկսած:

Հոդված 23.

Պատշաճ որակի ապրանքը փոխարինելու սպառողի իրավունքը

- Սպառողն իրավունք ունի փոխարինել պատշաճ որակի ոչ պարենային ապրանքը նմանօրինակ ապրանքով այն վաճառողի մոտ, ումից ձեռք է բերել ապրանքը կամ վաճառողի կողմից հայտարարված այլ վայրում, եթե նշված ապրանքը հարմար չէ ձևով, եզրաչափերով, գույնով, չափով կամ այլ պատճառներով չի կարող օգտագործվել սպառողի կողմից իր նշանակությամբ, բացառությամբ կառավարության սահմանած անվանացանկով ապրանքների: Սպառողն իրավունք ունի փոխարինել պատշաճ որակի ոչ պարենային ապրանքը տասնչորս օրվա ընթացքում՝ չհաշված գնման օրը, եթե վաճառողն ավելի երկար ժամկետ չի հայտարարել: Պատշաճ որակի ոչ պարենային ապրանքը փոխարինվում է, եթե նշված ապրանքը չի օգտագործվել, պահպանված են դրա ապրանքատեսքը, սպառողական հատկությունները, կապարակնիքները, ապրանքային պիտակները, ինչպես նաև վաճառված ապրանքի հետ սպառողին տրված ապրանքային կամ դրամարկային չեկը:
- Եթե սպառողի՝ վաճառողին դիմելու օրը վաճառքում նմանօրինակ ապրանքը բացակայում է, ապա սպառողն իրավունք ունի իր ընտրությամբ լուծել առավելագույն պայմանագիրը և պահանջել վերադարձնել նշված ապրանքի համար վճարված գումարը կամ փոխարինել այն նմանօրինակ ապրանքով՝ վաճառքում համապատասխան ապրանքի առաջին իսկ ստացման դեպքում: Վաճառողը պարտավոր է ոչ պարենային ապրանքի փոխարինումը պահանջող սպառողին հայտնել վաճառքում այդ ապրանքի ստացման մասին:
- Կրեդիտի միջոցով, այդ թվում՝ վարկային քարտի օգնությամբ ձեռք բերված ապրանքը վերադարձնելու հետ կապված հարաբերությունները կարգավորվում են «Սպառողական կրեդիտավորման մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով:

(23-րդ հոդվածը լրաց. 17.06.08 ՀՕ-125-Ն)

2019 թ. ԵՐՐՈՐԴ ԵՌԱՄՍՅԱԿԻ ՄԱՐԹԵԹԻՆԳԻ ԵՎ ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳԱՅԻՆ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ

Սպառողների ազգային ասոցիացիան շարունակում է ուսումնասիրել սպառողական շուկայում իրացվող հացաբուլկեղենի, հրուշակեղենի, կաթնամթերքի, հյութերի և ըմպելիքների, պաղպաղակի, մսամթերքի, թռչնամսի և ձվի, ոգելից և ոչ ոգելից խմիչքների, խոհարարական կիսապատրաստվածքների, հանրային սննդի, նաև բուսական և կենդանական յուղերի արտադրման և իրացման ոլորտները:

«50 լավագույն արտադրողներ» ծրագրի շրջանակում ուսումնասիրվել են 300-ից ավելի մեծ ու փոքր առևտրային կազմակերպություն և 30-ից ավելի սննդի արտադրական ձեռնարկություն:

Նաև շատ սպառողների և Հանրային Հեռուստատեսության Նախաձեռնությամբ իրականացվել են այցեր մայրաքաղաքում բացօթյա կազմակերպվող հանրային սննդի կետեր, մայրաքաղաքից դուրս՝ Ջերմուկում, Սևանում, Ծաղկաձորում գործող հանգստի գոտիներ՝ տեղում ծանոթանալու համար սննդի կազմակերպման գործընթացին:

ՀԱՅԱԲՈՒԿԵՂԵՆԻ, ԱԼՐԱՅԻՆ ԵՎ ՇԱՔԱՐԱՅԻՆ ՀՐՈՒՇԱԿԵՂԵՆԻ ՈԼՈՐՏ

Շարունակվում են հացի անբարեխիղճ արտադրությունն ու իրացումը: Սպառողներին հիմնականում անհայտ են մնում վաճառվող հացի քաշը, տեսակը, խոնավությունը, արտադրողի մասին տվյալները և այլն: Հաճախ այս մասին տեղյակ չի լինում նաև վաճառողը, քանի որ սովորաբար պիտակին նշված է լինում միայն գինը: Մեր կողմից այս կարևոր հարցերը բազմիցս բարձրաձայնվել են, բայց, ցավոք, փոփոխություններն այնքան էլ արագ չեն կատարվում: Ուրախալի է, որ Ստանդարտների ազգային ինստիտուտը մշակել է հացի նոր ստանդարտ, որը ներկայացվել է Սպառողների ազգային ասոցիացիային, որը քննարկման արդյունքում դրական կարծիք է հայտնել: Գովելի է նաև, որ աստիճանաբար ավելանում է նորմատիվ փաստաթղթերի պահանջներին համապատասխան արտադրվող հացի քանակը:

Այսօր խոշոր սուպերմարքեթներում առանձնացվում են առանձին բաժիններ՝ հացաբուլկեղենի արտադրությունը տեղում կազմակերպելու համար: Ավելանում է նաև լավաշի տեսակարար կշիռը:

Փաստ է, սակայն, որ իրացվող հացի մոտ 2/3-ը շարունակվում է արտադրվել և իրացվել վերը նշված թերություններով և մեզ հաջողվել է ի հայտ բերել նման կերպ աշխա-

տող արտադրողների, որոնցից են «Գեղամ Մուրադյան» («Գեղամա» ապրանքանիշ), «Հեկտոր Մանվելյան», «Արմեն Մանվելյան», «Միրաժ», «Ալվարո Մարգարյան», «Գալյա Բաղդասարյան», «Վարդան և Մոնիկա», «Էդուարդ Մինասյան», «Սուսաննա Շահինյան», «Արմեն Հովհաննիսյան», «Վարազդատ Մանուկյան», «Վարդուհի Մուրադյան», «Էդիսոն Հովսեփյան», «Տորթեր Մարինայից», «Էմ ընդ Կա», «Արմինաշող» և այլ ընկերությունները:

Պետք է նշել, որ որոշ արտադրամասերում շարունակվում է հաց արտադրվել ոչ բարվոք, հակասանիտարական պայմաններում, ոչ բոլոր աշխատակիցներն ունեն սանիտարական գրքույկ, որի առկայության պարտադիր լինելը հաստատված է ՀՀ կառավարության 2018 թ. 20/12 N 1518-Ն որոշմամբ:

Այսօր հայրենական շուկայում սպառողին իրենց արտադրանքի որակով բավարարում են Սևանի հացի գործարանը և «Գրանդ Քենդի» ընկերությունը:

ԳՐԱՆՂ ԶԵՆՂԻ ընկերություն

Բարեբախտաբար ունենք հրուշակեղենի խոշոր արտադրող, որ ապահովում է թե՛ ալյուրային, թե՛ շաքարային և թե՛ հացաբուլկեղենի բարձրորակ տեսականի: Խոսքը ԳՐԱՆՂ ԶԵՆՂԻ ընկերության մասին է, որը խոշորագույնն է տարածաշրջանում և ապահովում է հայկական շուկայի շուրջ 40-45 տոկոս արտադրանքը: Ընկերության ֆիրմային խանութների ցանցն աչքի է ընկնում որակյալ շաքարային և ալյուրային հրուշակեղենով, մատչելի գներով ու սպասարկման բարձր մակարդակով:

«Գրանդ Զենդի» ընկերության տեսականին ներառում է սերուցքային, շոկոլադե, մրգային և այլ բնական համեմունքներով պաղպաղակներ՝ արտադրված իտալական հոսքագծերով, սառը սուրճ և 3 տեսակի սառը թեյ, մրգային, մեղրային, ընկուզային և շոկոլադե համեմունքներով ավանդական տորթեր, քաշային և հատային խմորեղեն:

«Գրանդ Զենդին» արտադրում է շոկոլադի մեծ տեսականի՝ սալիկներ, հավաքածուներ և այլ բազմազան կոնֆետներ:

ԿԱԹՆԱՄԹԵՐԻ ՈՒՈՐՏ

Այս ոլորտում Սպառողների ազգային ասոցիացիայի կատարած մշտադիտարկման արդյունքներով լավագույն տասնյակում կայուն տեղ են զբաղեցնում հետևյալ ընկերությունները:

- Թամարա,
- Զանախ,
- Աշտարակ-Կաթ,
- Բանդիվան Կաթ:

Սպառողների ազգային ասոցիացիային անհանգստացնում է այն երևույթը, որ ոլորտում շարունակում են արտադրել կաթնայուղի փոխարեն բուսական յուղով պատրաստված արտադրանք, որը կաթնամթերք չէ: Այս արտադրանքն ու դրա փաթեթավորումն արտաքին տեսքով շատ նման են թթվասերին, ինչը մոլորեցնում է սպառողին: Ասոցիացիան հորդորում է փոխել արտադրանքի տուփը և գույնը, ամենակարևորը մակնշել տեսանելի տառատեսակով ու չափով, անպայման նշելով բուսայուղից պատրաստված լինելը:

Նույնը կարելի է ասել նաև բուսական յուղերի խառնուրդի մասին, որը շատ նման է կարագին, առավել ևս, որ վաճառարահներում, որպես կանոն, դրվում է նույն հատվածում, որտեղ կարագն է: Այս արտադրանքները տարբերվում են միայն գևով, և հաճախ սպառողը ընտրում է խառնուրդը, որպես էժան կարագ:

ՍԱՍԹԹԵՐԻ ՈՒՈՐՏ

Այս ոլորտում գործում են հինգ տասնյակից ավել ընկերություններ, որոնք հիմնականում օգտագործում են նույն հումքն ու բաղադրիչները, սակայն ոչ բարեխիղճ արտադրողների կողմից ոչ ճիշտ տեխնոլոգիական գործընթացների պարագայում շուկայում հայտնվում է ցածրորակ արտադրանք:

Ուրախությամբ փաստում ենք, որ նոր տեխնոլոգիաներով ու սարքավորումներով հագեցած նորակառույց շենքում մասմթերքի արտադրություն է իրականացնում «Արմմիթ» ընկերությունը, որ շուկայում ներկայանում է «Արմենիա» ապրանքանիշով:

Այս եռամսյակ լավագույն տասնյակում (ըստ իրացման ծավալների) շարունակում են կայուն տեղ զբաղեցնել հետևյալ ընկերությունները:

- **Բարի Սամարացի,**
- **Աթենք,**
- **Բեկոն պրոդուկտ,**
- **Արմմիթ («Արմենիա» ապրանքանիշ),**
- **Ցարիցինո (Царский продукт ապրանքանիշ),**
- **Առդեիկատես,**
- **Բաբիկ 90 («Դի Ջի Միթ Ֆուդ» ապրանքանիշ),**
- **Լումա:**

ՊԱՐԱՊԱՐԱԿԻ ՈԼՈՐՏ

Փաստում ենք, որ ինքնարժեքի նվազեցման նպատակով հաճախ արտադրվում են պաղպաղակներ կաթնայուղի փոխարինիչներով (բուսական յուղերով և այլն), ինչի մասին, սակայն, բարեխղճորեն մակնշվում է:

Հայկական սպառողական շուկայում պաղպաղակի ոլորտում լավագույն արտադրողների շարքում են.

- **Թամարա,**
- **Գրանդ Զենդի,**
- **Աշտարակ-Կաթ,**
- **Pink Berry ընկերությունները:**

ԹՈՋՆԱՄՍԻ ԵՎ ԶԿԻ ՈԼՈՐՏ

Սպառողական շուկան ապահովված է տեղական արտադրության թոջնամսի մոտ 80 և ձվի մոտ 100 տոկոսով:

Սպառողների ազգային ասոցիացիան հաճախ է ահազանգեր ստանում թոջնամսի որակի վերաբերյալ: Մասնավորապես՝ տեղեկություն է ստացվել այն մասին,

որ առանձին անհատներ ցածրորակ թոջնամիսը (հավանաբար պահեստներում կամ խանութներում մնացած) տնային պայմաններում վերամշակում են՝ ամենայն հավանականությամբ օգտագործելով հականեխիչ նյութեր, փաթեթավորում և առաքում խանութներ:

ՀՅՈՒԹԵՐԻ ԵՎ ԸՄՊԵԼԻՔՆԵՐԻ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ցավոք, այս բնագավառը ռիսկային է, որովհետև գազավորված և զովացուցիչ ըմպելիքների, ինչպես նաև մի շարք հյութերի արտադրության մեջ շարունակում են օգտագործվել բազմաթիվ հավելանյութեր, սնդային ներկանյութեր, կայունացուցիչներ, փոխարինիչներ (ասպարտամ և այլն), որոնց մասին գրեթե չի մակնշվում: Հաճախ արտադրողները սպառողին մոլորեցնում են «100 տոկոս բնական» սխալ տեղեկությամբ: Առայժմ մենք ձեռնպահ ենք մնում ոլորտի լավագույն տասնյակում ընդգրկել տեղական որևէ արտադրողի, քանի դեռ հստակեցված չեն մակնշումն ու օգտագործվող հավելանյութերի թույլատրելիության չափը:

ՈԳԵԼԻՑ ԽՄԻՉՔՆԵՐԻ ՈԼՈՐՏ

Ինչպես միշտ լավագույն տասնյակում շարունակում են կայուն տեղ զբաղեցնել հետևյալ արտադրողները՝ «Շամպայն գինիների գործարանը» և «Պռոշյանի կոնյակի գործարանը»:

ՇԱՄՊԱՅՆ ԳԻՆԻՆԵՐԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

Շամպայն գինիների գործարանը հիմնադրվել է 1939 թ.: Այն եղել և մնում է Հայաստանում եզակի իր տեսակի մեջ, որն արտադրում է շամպայն գինիների ողջ տեսականին, ֆրանսիական տեխնոլոգիայով՝ դասականից մինչև հավաքածու:

Գործարանը լիովին հագեցած է միջազգային չափանիշներին համապատասխան արտադրության տեխնոլոգիայով, որակի հսկման լաբորատորիայով, նաև բարձր որակավորում ունեցող մասնագետներով:

ՀՀ, ԵՐԵՎԱՆ, ԹԲՐԻՍՅԱՆ ԽՃՈՒՂԻ 20, ՀԵՈՒ՝ +374 10 28 66 71, +374 10 28 83 51, ՖԱԷՍ՝ +374 10 28 54 68

Գործարանում արտադրվող արտադրանքը լիովին սերտիֆիկացված է: Այսօր գործարանն ալկոհոլային խմիչքների արտադրության առաջատարներից մեկն է Հայաստանում: Միջազգային ցուցահանդեսներում այն բազմիցս արժանացել է ոսկե, արծաթե և բրոնզե մեդալների:

Տեսականին ներառում է շամպայն (Հայկական շամպայն չոր, Հայկական շամպայն կիսաչոր, Հայկական շամպայն կիսաքաղցր, Կարմիր խաղուն գինի «Տիգրան Մեծ», Հայկական շամպայն կոլեկցիոն Բրյուտ, Հայկական շամպայն կոլեկցիոն կիսաչոր), խաղողի գինիներ (Ֆրանս, Վայք Արենի, Նվարդ, Հարսանեկան, Հողի արյուն, Հայկ Նահապետ (Կարմիր կիսաքաղցր և Սպիտակ կիսաչոր), Վերածնունդ, Սպիտակ քիշմիշ կիսաքաղցր, Սև քիշմիշ կիսաքաղցր), մրգա-պտղային սեղանի կիսաքաղցր գինիներ (Նռան գինի, Մոշի գինի, Բալի գինի, Ազնվամորու գինի, Ելակի գինի, Սև հաղարջ, Միկադո (Սալորի կիսաքաղցր գինի), կոնյակներ օրդինար և տեսակավոր (Ֆրանս 3, 5, 7, 10, 15 տարիների հնության, Մենուա 3 տարեկան, Տրդատ 5 տարեկան, Гордость Армении 3, 5, 7, 10 տարիների հնացմամբ, Նարե 6, 10, 15 տարիների հնացմամբ):

ՊՈՌՇԱՆԻ ԿՈՆՅԱԿԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

3-30 տարվա հնության հայկական կոնյակներ (Մանե, Պապ թագավոր, Շիրազ, Զարեց, Արծրունի, Արփինե, Վարդան Մամիկոնյան, Արմենուհի, Խենթ և այլն)՝ պատրաստված Արարատյան դաշտի խաղողի լավագույն տեսակներից, լիկյորներ ու նորագույն տեխնոլոգիաներով արտադրված լավագույն մրգային՝ նռան, սալորի, սև հաղարջի, բալի, ծիրանի, սերկևիլի, մոշի գինիներ: Սա այն հարուստ տեսականին է, որ իրացվում է Հայաստանում, Ռուսաստանում, Ուկրաինայում, Բելառուսում, Վրաստանում, Գերմանիայում, ԱՄՆ-ում, Հունաստանում, Լեհաստանում և այլուր:

Պռոշյանի կոնյակի գործարանի արտադրանքն ունի բարձր որակ, ներկայանալի տեսք և հրաշալի համային հատկանիշներ՝ պայմանավորված պարբերաբար ներդրվող նորագույն տեխնիկական միջոցներով, հմուտ և փորձառու մասնագետների նվիրված աշխատանքով:

ՍԱՆՖՈՒԴ ընկերություն

ՍԱՆՖՈՒԴ ընկերությունն առաջատար տեղ է զբաղեցնում սփրեդ և յուղ արտադրող հայաստանյան ընկերությունների շարքում: Նա շուկայում հայտնի է ԻՄՊԵՐԻԱ ՎԿՈՒՍԱ, ՑԱՐՍԿԻՅ, ՄԱՍԵԼԿՈ, ՍՈՆՅԱՉՆԱ ԴՈԼԻՆԱ ապրանքանիշերով:

Տեսականին արտադրվում է միայն առողջության համար օգտակար բարձրորակ ճարպերով, չի պարունակում տրանսճարպեր, կոնսերվանտներ, խլուսթերին, պատրաստված է բարձրորակ ու բնական բաղադրիչներից, հարուստ է A, E և D վիտամիններով, որոնք կանխում են լիպիդների օքսիդացումը, աթերոսկլերոզը, ԴՆԹ-ն պահպանում են բջիջներում: Բացակայում են կաթնային բաղադրիչները: Հալած բուսական խառնուրդն ամբողջությամբ զուրկ է և՛ լակտոզայից, և՛ կազեինից: Հալած յուղում կարճ շղթայական ճարպաթթուներն ավելի շատ են, քան կարագում: Առաջին հերթին դա վերաբերում է յուղաթթվին (բուտրատին), որի օգտակարությունն օրգանիզմի համար ահռելի է: Տվյալ միացությունն օժտված է հակաբորբոքային ակտիվությամբ, կարգավորում է մարսողությունը և պահպանում արյան մեջ շաքարի ճիշտ մակարդակը, նպաստում նիհարեցմանն ու սիրտանոթային համակարգի առողջացմանը:

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՄՈՒՆԴ

Հայտնի է, որ զարգացած երկրներում բնակչության, մասնավորապես՝ երիտասարդության, 60-70 տոկոսն օգտվում է հանրային սննդի կետերից: Ցավոք, այս միտումն արդեն նկատելի է նաև մեր երկրում: Հանրային սննդի ծառայություններից օգտվում են հանդիսությունների սրահները (90 տոկոս), սգո սրահները (70 տոկոս), ուսանողությունը (80 տոկոս):

Նշված դաշտը կարգավորվում է «Սպառողների իրավունքների պաշտպանության մասին» և «Համապատասխանության հավաստման մասին» ՀՀ օրենքներով, ինչպես նաև նորմատիվ մի շարք փաստաթղթերով (ՀՍ 189-2000): Ցավոք, շատ կազմակերպություններ անտեսում են այս պահանջները: «Առևտրի և ծառայությունների մասին» ՀՀ օրենքի Հոդված 12-ի Կետ 6-ը պահանջում է հանրային սննդի աշխատակիցներից (իրուշակագործ, մատուցող, խոհարար,

բարմեն, բուֆետապան, սրահի վարիչ) պարտադիր ունենալ մասնագիտական կրթություն և լինել վերաորակավորված: Մեր ուսումնասիրությունների ընթացքում պարզվել է, որ ոչ բոլոր աշխատակիցներն են ժամանակին անցնում բուժզննում, ոչ բոլորն ունեն մասնագիտական որակավորում, ոչ բոլոր մթերքներն ունեն համապատասխանությունը հավաստող փաստաթղթեր, ոչ բոլոր օբյեկտներն են ապահովված անհրաժեշտ առևտրատեխնոլոգիական սարքավորումներով:

Հիշյալ թերություններով են աշխատում «Մարաշի հրաշք», «Տի Էմ Ես բուրգեր», «Երևանյան լճի շաուրմա», «ԱՁ Արթուր Սաֆարյան» ընկերությունները, «Եվրոպա» ռեստորանը, Մալաթիա տոնավաճառի դիմաց գործող FAMILY FAST FOOD խորտկարանը (սա, ի դեպ, աշխատում է առանց ՀԴՄ ապարատի), ԱՁ Կամո Ադամյան «խորտկարանը», ԱՁ Գոհար Թորոյան «խորտկարանը», «Հակոբ-Տ» ընկերության սրճարանը, «Աննա ՄՊԸ», «Հրանտ Հակոբյան», «Գագիկ Հակոբյան», «Արսեն Անտոնյան» խորտկարանները, «Կրիստալ» բար-կարաոկեն, Բաշ Ապարան ընկերության «Ապարան» բուֆետը, «Բալենի Ա.Կ.» խոհարարական խանութը, «Նոր թոնրատուն» և «Հացատուն» խորտկարանները:

Այս ոլորտում առաջատար է բարձրակարգ սպասարկմամբ աչքի ընկնող «Երեմյան Փրոցեքթ» ռեստորանների ցանցը:

Մոնիթորինգային աշխատանքները շարունակվում են: Դրանց կարող են մասնակցել նաև սպառողները՝ կապ հաստատելով 010 24 92 04 հեռախոսահամարով:

Հ.Գ. Ինչպես վերը նշվեց, այս եռամսյակ մշտադիտարկում է կատարվել Ջերմուկում, Սևանում և Ծաղկաձորում: Մեզ հայտնի է դարձել, որ շատ հանգստավայրերում սերուցքային կարագի փոխարեն մատուցվել է բուսական յուղերի խառնուրդ կամ սպրեդ, իսկ թթվասերի փոխարեն՝ կաթնայուղի փոխարինիչով արտադրված թթվասերին նմանվող արտադրանք:

Սպառողների ազգային ասոցիացիան խիստ մտահոգված է բացօթյա առևտրի նկատմամբ իշխանությունների անտարբերությամբ: Խոսքը հատկապես փողոցում վաճառվող թարմ ու ապիտանքային ձկան մասին է: Օրինակ՝ ամառվա ողջ ընթացքում ձկան վաճառքը չի դադարել Մեքաստիա փողոցի «Երևան սիթի» և ոսկու շուկայի հարակից տարածքներում: Եվ որովհետև մոտ 40 աստիճան շոգի պայմաններում վաճառվող ձուկը թարմ տեսք ուներ, կասկած է առաջանում, որ այն մշակվել է հականեխիչ նյութերով, մասնավորապես՝ ֆորմալինով: Առավել վտանգավոր է ապիտանքային ձկան վաճառքը, քանի որ դժվար թե նման պայմաններում վաճառվող ձուկն անցած լինի ապիտանքային բարդ գործընթացը, որը պահանջում է սանիտարահիգիենիկ պատշաճ պայմաններ, համապատասխան սարքավորումներ և հատուկ փայտատեսակ:

ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԵՎ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՈԼՈՐՏ

ՎԻՎԱՍԵԼ-ՄՏՍ ընկերություն

Հասարակության և նրա տարբեր խավերի հետ ձեռք-ձեռքի, առաջադեմ մտածելակերպի, սերտ համագործակցության ու գործընկերության շնորհիվ՝ ՎԻՎԱՍԵԼ-ՄՏՍ ընկերությունը խթանում է նորարարությունը և ապահովում մրցակցային աճող առավելություն բիզնեսում: Նա համագործակցում է աշխարհի առաջատար, խոշորագույն կազմակերպությունների և մատակարարների հետ՝ մատուցվող ծառայությունների որակը շարունակաբար բարելավելու համար, ինչը թույլ է տալիս մատուցել լավագույն ծառայությունները հեռահաղորդակցության ոլորտում:

ԷՅ-Ի-ՋԻ-ՍԵՐՎԻՍ ընկերություն

Ընկերության գործունեության հիմնական նպատակը գազասպառման կենցաղային համակարգերի որակյալ և ժամանակին սպասարկումն է: Որակի կառավարման համակարգը սերտիֆիկացված է ըստ միջազգային ստանդարտների՝ ISO 9001:2008: ԷՅ-Ի-ՋԻ-ՍԵՐՎԻՍ-ն իրականացնում է.

- բնական գազը կենցաղային նպատակով օգտագործող բնակիչ-բաժանորդների ներտնային գազասպառման համակարգերի տեխնիկական սպասարկման ծառայությունների մատուցում,
- բնական գազը կենցաղային նպատակով օգտագործող բաժանորդ-կազմակերպությունների գազասպառման համակարգերի տեխնիկական սպասարկման ծառայությունների մատուցում,
- բնական գազը ոչ կենցաղային (արտադրական) նպատակով օգտագործող բաժանորդ-կազմակերպությունների գազասպառման համակարգերի տեխնիկական սպասարկման ծառայությունների մատուցում (մանրամասն՝ էջ 12):

ՎԱՍԱՀԵՐ ՄԻԱՅՆ ՄԱՍՆԱԳԵՏՆԵՐԻՆ

ՎԵՐԴԵ ընկերություն

ՎԵՐԴԵ մաքրման սրահում կիրառվող Green Earth տեխնոլոգիան թույլ է տալիս գերազանց արդյունքի հասնել նույնիսկ ամենանուրբ իրերի պարագայում: Ընկերությունն իրականացնում է.

1. Զինմաքրում կամ չոր մաքրում: Սա չվնասելով հագուստը հեռացնում է սևնդային յուղը, ճարպը, բենզինը, մոմը: Զինմաքրման մաքրումն իրականացվում է Firbimatic խտալական ընկերության սարքավորումներով:
2. Խոնավ մաքրում: Այս դեպքում չեն օգտագործվում քիմիական նյութեր: Մաքրումն իրականացվում է համակարգչային վերահսկողություն ունեցող սարքավորումներով, քայքայվող և բնության համար անվնաս օճառներով ու կոնդիցիոներներով: Խոնավ մաքրման վերջնական փուլն իրականացվում է հատուկ չորանոցների օգնությամբ: Մաքրման այս եղանակը հարմար է մետաքսյա, քաշմիրի, բրդյա և նուրբ գործվածքով հագուստների դեպքում: Այս միջոցն անթերի հեռացնում է գինուց, թեյից, սուրճից առաջացած հետքերը: ՎԵՐԴԵ մաքրման սրահում խոնավ մաքրման տեխնոլոգիան կիրառելու ժամանակ օգտագործվում են Miele Machines գերմանական ընկերության սարքավորումները:
3. Լաքների մաքրում: Ընկերության բարձրակարգ մասնագետները որակյալ նյութերով հեռացնում են յուղի, բենզինի, թանաքի, գինու, մրգերի ու այլ նյութերի դժվար հեռացվող հետքերը:
4. Օսլայում: ՎԵՐԴԵ մաքրման սրահն օսլայում է ամենաորակյալ նյութերի օգնությամբ Seitz գերմանական ընկերության հատուկ միջոցներով:
5. Արդուկում: Արդուկման համար նախատեսված PONY խտալական ընկերության սարքավորումները թույլ են տալիս շտկել նույնիսկ ամենափոքր ծալքերը:
6. Վարագույրների ու գորգերի, հարսանյաց ու երեկոյան զգեստների, թավշյա, կաշվե ու մորթե իրերի մաքրում:
7. Իրերի ներկում:

ՎԻ-ԷԼ-ՎԻ ՍԵՆԹՐ ԷԼԵԿՏՐՈՆԻԿԱՅԻ ԽԱՆՈՒԹՆԵՐԻ ՑԱՆՑ

ՎԻ-ԷԼ-ՎԻ ՍԵՆԹՐ ընկերությունը չի դադարում զարմացնել նորույթներով ու շարունակում է ներկայացնել մշտապես նորացվող տեսականի: Այս անգամ հատուկ գեղջված գներով առաջարկվում են բազմոցներ ու բազկաթոռներ, որոնք, ի դեպ, կարելի է պատվիրել նախընտրած գույներով: Կահույքի փափկությունն ու հարմարավետությունը երաշխավորվում են: Ինչպես միշտ հնարավոր է կատարել ապառիկ գնումներ և օգտվել անվճար առաքումից: Ուսումնական տարվա մեկնարկին ընկերությունն ուշագրավ առաջարկ ունի հատկապես դպրոցականներին: Սովորելու ընթացքն ուրախ և առավել տոնական դարձնելու համար առաջարկվում են դպրոցական հարվարավետ գրասեղաններ և աթոռներ:

Այս խանութները լավագույնն վայրն են կենցաղային տեխնիկա և սպասքի շքեղ տեսականի ընտրելու համար: Գնումներ կատարելուց հետո կարելի է մասնակցել պարբերաբար կազմակերպվող խաղարկություններին ու շահելավտոմեքենա: ՎԻ-ԷԼ-ՎԻ ՍԵՆԹՐ-ը մայրաքաղաքում ու մարզերում լուծում է նաև զբաղվածության խնդիր իր մասնաճյուղերում պարբերաբար աշխատանքի հրավիրելով խորհրդատու-վաճառող(ուհի)ների, օպերատորների:

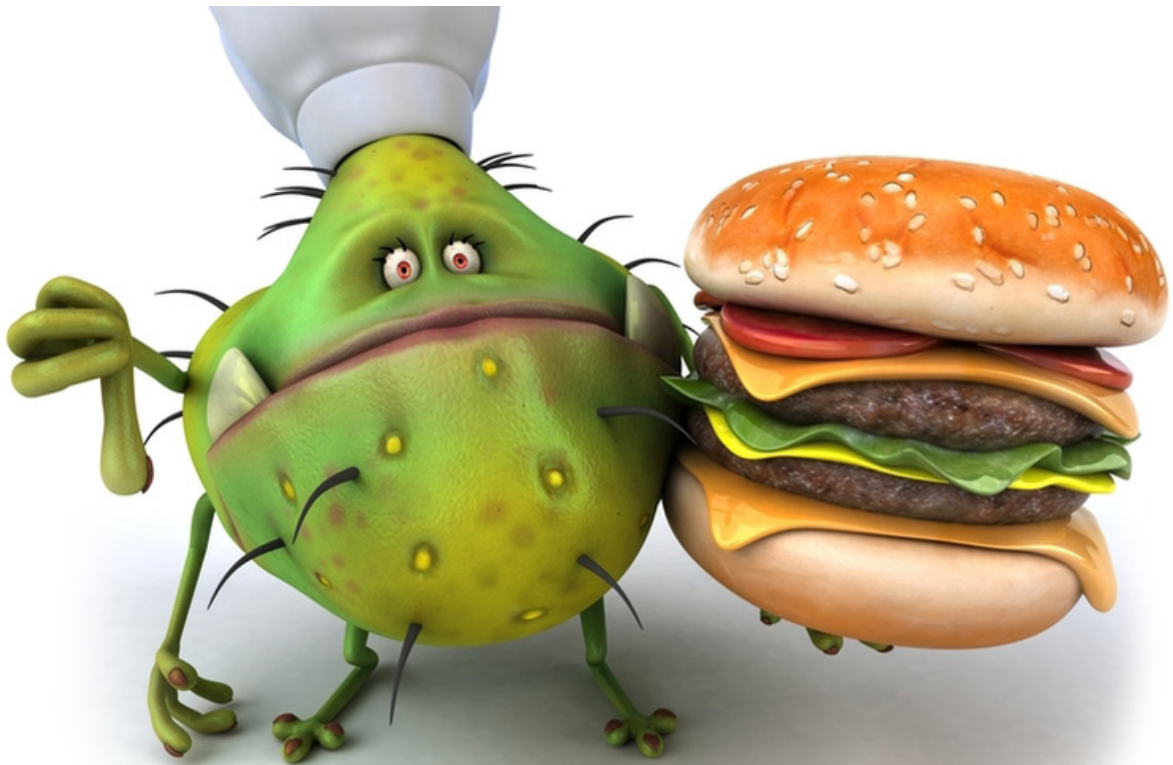
ԷԼԲԱՏ ընկերություն

ԷԼԲԱՏԻ մարտկոցները նախատեսված են ապահովելու համար մեքենաների էլեկտրական համակարգի օգտագործման անխափանությունը, դիմակայելու կլիմայական փոփոխություններին և ճանապարհային վատ պայմաններին: Սրանք արտադրված են հիբրիդային տեխնոլոգիայով, որն ապահովում է հզորություն և ցածր պահպանման ծախսեր: Այս մարտկոցները պահանջում են նվազագույն սպասարկում, անվտանգ են էլեկտրոլիտի արտահոսքի և պայթյունների դեպքում, նվազագույնի է հասցված ջրի սպառումը, ունեն կոռոզիոն դիմադրողականություն, ցածր ինքնահոսանքազրկման մակարդակ, կրկնակի կափարիչ, լիցքավորման մակարդակի ցուցանիշ, հարմար բռնակներ և այլն:

ՄՆԴԱՅԻՆ ԹՈՒՆԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐ

Մսնդային թունավորումը հիվանդություն է, որը զարգանում է թունավոր միկրոօրգանիզմների ներթափանցմամբ և ուղեկցվում մարսողության խանգարմամբ: Սրա հիմնական պատճառը տնային պահածոներն են, ժամկետանց կամ ոչ պատշաճ պայմաններում պահված սննդամթերքը: Մսնդային թունավորումները հաճախանում են հատկապես ամռանը, քանի որ օդի բարձր ջերմաստիճանը կրճատում է անգամ ամենաբարձրորակ ապրանքների պիտանիության ժամկետը:

Ամենից հաճախ սննդային թունավորումներ առաջացնում են.

- հատապտուղները, բանջարեղենը և մրգերը, եթե դրանք հարստացված են թունաքիմիկատներով (քիմիական նյութեր, որոնք օգտագործվում են գյուղատնտեսության մեջ վնասատուների դեմ), նաև պահեստավորվել են սխալ ջերմաստիճանում,
- փչացած կամ թունավոր ձկները, հատկապես եթե մշակվել են սխալ տեխնոլոգիայով,
- աղցանները, կիսապատրաստվածքները,
- տնային պահածոները, որոնք պատճառ են դառնում մահվան ելք ունեցող թունավորման՝ բոտուլիզմի,
- կաթնամթերքը, եթե պահման պայմանները խախտվել են:

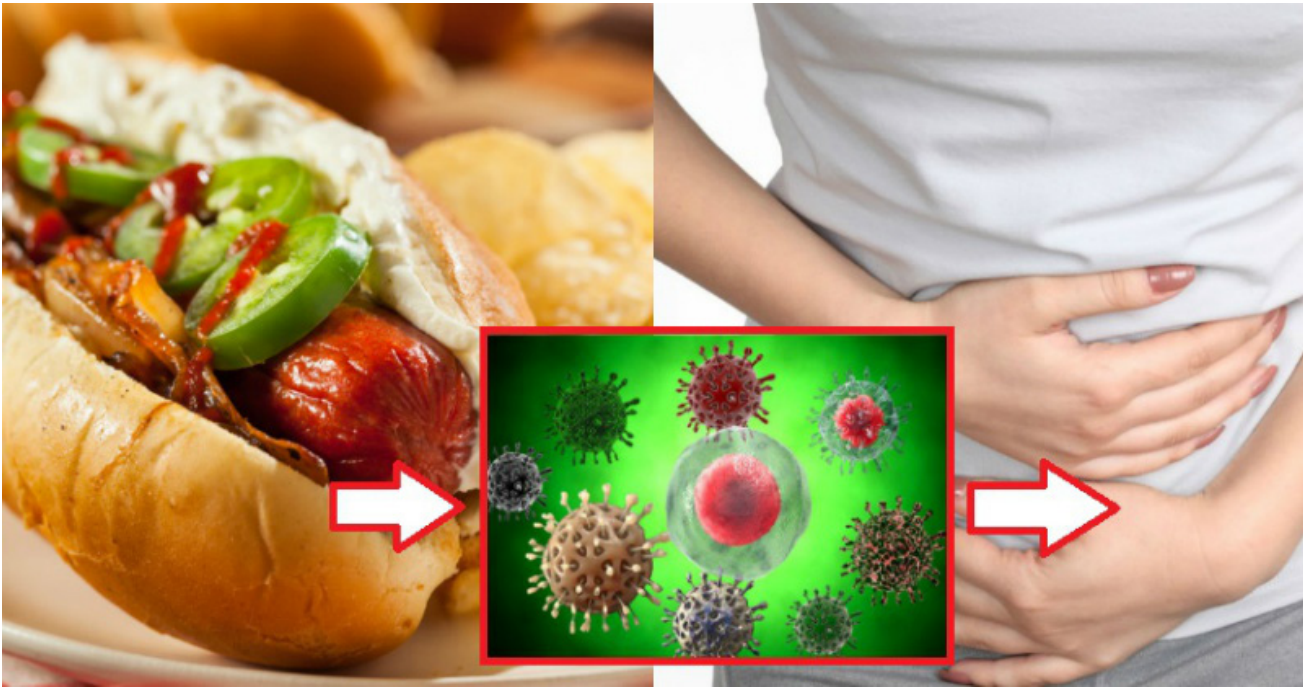
Թունավորման առաջին նշանները

Թունավորման առաջին նշանները սովորաբար ի հայտ են գալիս սնունդի

ընդունելուց 20-30 րոպե անց, թեև, կախված թունավոր նյութերի տեսակից, թունավորման նշանները կարող են գլուխ բարձրացնել նաև 5-10 ժամ անց: Տուժածի մոտ նկատվում են.

- սրտխառնոց,
- ջերմության բարձրացում,
- ախորժակի կորուստ,
- ընդհանուր թուլություն,
- ցավ որովայնի շրջանում,
- սառը քրտինք,
- լուծ կամ փորկապություն,
- կլման ակտի և նյարդային համակարգի խանգարում (բոտուլիզմի դեպքում) և այլն:

Առաջին օգնություն

1. Առաջին բանը որ պիտի անել, տուժածի ստամոքսը և աղիները թույլից ազատելն է: Սրա համար կատարվում են ստամոքսի լվացում, հոգևա, և հնարավորությունն է ստեղծվում, որ տուժածը փսխի:
2. Հիվանդին պետք է տալ հնարավորինս շատ ջուր և որոշ ժամանակ խուսափել սննդից, հյութերից կամ թեյից:
3. Պետք է անհապաղ դիմել բժշկի, հատկապես եթե տուժածը երեխա է, հղի կին կամ տարեց:

Ինչպես խուսափել թունավորումից

1. Պահպանեք հիգիենայի բոլոր նորմերը (մասնավորապես՝ գնված մթերքի, ձեռքերի և խոհանոցի):
2. Հեռու պահեք մթերքը միջատներից և կենդանիներից ընդհանրապես:

3. Առանձին պահեստավորեք հում և եփած սննդամթերքները, որպեսզի դեռևս ջերմային մշակում չանցած մթերքի մանրէները չփոխանցվեն եփած սննդին:
4. Պահպանեք սառնարանի ջերմաստիճանի անհրաժեշտ ռեժիմը:
5. Հրաժարվեք ժամկետանց մթերքից, անգամ եթե հաճելի տեսք ու հոտ ունի:
6. Հատկապես ամռան ամիսներին խուսափեք սնկից կամ մայրոնեզով համեմված աղցաններից:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Մի՛ զբաղվեք ինքնաբուժությամբ: Հիշե՛ք, որ, բժշկի օգնությանը դիմելիս, ուշացրած յուրաքանչյուր րոպեն կարող է կյանք արժենալ:

«ԷՅ-Ի-ՋԻ-ՍԵՐՎԻՍ» ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ. ԱՌՋԵՎՈՒՄ ՑՈՒՐՏ ՕՐԵՐ ԵՆ, ՍԿՍՈՒՄ ԵՆՔ ՋԵՌՈՒՑԵԼ ՏՆԵՐՆ ՈՒ ԲՆԱԿԱՐԱՆՆԵՐԸ

Ինչպես ժողովրդական ասացվածքն է ասում, ձմեռը սարերի ետևում չէ, և դարձյալ բոլորիս համար օրախնդիր է բնակարաններում ու տներում ջերմության ապահովումը՝ ձմռան ցրտաշունչ օրերը հաղթահարելու համար:

Ժամանակի ընթացքում ջեռուցման խնդիրը տարբեր փուլեր ապրեց՝ փայտի ինքնաշեն վառարաններից սկսած մինչև ջեռուցման անհատական համակարգեր: Սպառողական շուկան, համապատասխանաբար, առնչվեց բոլոր առաջարկներին և օբյեկտիվորեն ձևավորեց իր պահանջարկը՝ կանգ առնելով բնական գազին՝ որպես էկոլոգիապես ավելի մաքուր և կենցաղում ավելի հարմարավետ վառելիքի: Ջեռուցման շրջանում հատկապես ավելի կարևորվում ու հրատապ է դառնում անվտանգ գազօգտագործման խնդիրը, քանի որ տներում ու բնակարաններում օդափոխվող տարածքները սահմանափակվում են, գազասարքավորումները՝ ավելանում, շատ դեպքերում ինքնակամ տեղադրման ու միացումների արդյունքում:

Ձմեռային ցուրտ օրերը տաք ու ապահով անցկացնելու համար անհրաժեշտ է միայն ուշադիր լինել ու հետևողականորեն պահպանել գազի օգտագործման անվտանգության կանոնները: Իսկ անվտանգության պահանջների խախտումը, որը հանգեցնում է թունավորման, պայթյունի, հրդեհի ու դժբախտ պատահարի, անցանկալի հետևանքներ կարող է ունենալ ոչ միայն խախտողի, այլ նաև շրջապատի համար:

ՀԱՐԳԵԼԻ ԲԱԺԱՆՈՐՂՆԵՐ

- օգտագործե՛ք բացառապես գործարանային արտադրության սարքավորումներ,
- օդափոխության նպատակով նախատեսված ուղիները մի՛ օգտագործեք որպես ծխատարներ,
- ներտնային գազասպառման համակարգում փոփոխություններ կատարելու համար դիմե՛ք մատակարարին,
- գազօգտագործող սարքավորումների տեղադրման, փոխարինման կամ նորոգման համար դիմե՛ք սպասարկող ծառայությանը:

Գազասարքից օգտվելուց առաջ համոզվեք, որ.

- գազի արտահոսք չկա,
- օդի ներհոսքի համար դռան ներքևի մասում նախատեսված բացվածքը բաց է, բոլոր փականները փակ են:

Չի՛ թույլատրվում

- գազասարքերի ինքնակամ նորոգումը և տեղափոխումը,
- գազօջախների օգտագործումը ջեռուցման և լվացք չորացնելու նպատակով:

Արգելվում է օգտվել գազասարքերից, եթե.

- գազասարքն անսարք է, կամ գազն այրվում է անկայուն կամ դեղնակարմրագույն մրոտ բոցով,
- չի աշխատում գազասարքի անվտանգության ինքնաշխատ համակարգը,
- ծխահեռացումն իրականացված է ծալքավոր նրբաթիթեղյա խողովակների միջոցով,
- ծխատարի կամ օդատարի քարշն անբավարար է:

Խորհուրդ չի տրվում

- օգտվել բաց այրման խցով ջրատաքացուցիչներից և ջեռուցման սարքերից՝ թանձր մառախուղի և տարվա առավել շոգ եղանակների ժամանակ:

ՄԻ՛ ԱՆՁԱՏԵՔ

ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ԱՇԴԱՆՇԱՆԱՅԻՆ ՍԱՐՔԵՐՆ ԷԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ՄՈՒԹՈՒՄԻՑ

Անվտանգության համակարգը շատ կարևոր գործառնություն է մեր տներում ու բնակարաններում: Այն ներառում է այրվող գազերի ազդանշանային սարքը, որն իրականացնում է այրվող գազերի՝ մեթանի և շմոլ գազի ծավալային մասի վերահսկումը: Չափում է միջավայրի ջերմաստիճանն ու անհրաժեշտության դեպքում ձայնային և լուսային ազդանշամբ տեղեկացնում վտանգի մասին: Սարքն ունի անջատիչ կափույր, որը վթարային իրավիճակներում փակում է գազի մուտքը բնակարան՝ ապահովելով ձեր անվտանգությունը:

Հետաքրքիր է իմանալ

Այսօր Հայաստանի Հանրապետությունում տների և բնակարանների մեծ մասը գազաֆիկացված է, և կան որոշ առանձնահատկություններ, որոնք օգտակար են գազասպառող բաժանորդների համար, օրինակ՝ ինչպես ընտրել գազօջախ, օդաքարշ, ջրատաքացուցիչ: Այս տեղեկությունները նպաստում են ճիշտ կողմնորոշվելու որևէ սարքի ընտրության հարցում՝ գազօջախներ ընտրելիս ուշադիր լինել, որպեսզի այն

համալրված լինի գազի հոսքն ավտոմատ կերպով դադարեցնող համակարգով, կամ օդաքարշի դեպքում որպեսզի լինեն այնպիսի գտիչներ, որոնք կկարողանան մաքրել օդում հայտնված մասնիկները, այդ թվում՝ գազի այրման արգասիքները և այլն:

Ինչպե՞ս գազօջախ ընտրել

Գազօջախի գլխավոր թերությունն այն է, որ անվտանգության կանոնները չպահպանելու, անուշադիր շահագործման պարագայում այն կարող է վտանգավոր լինել: Օրինակ՝ ջուրը կարող է եռալ, թափվել և հանգցնել գազայրիչի կրակը: Նման դեպքերը բացառելու համար ժամանակակից գազօջախները հիմնականում համալրված են գազի հոսքն ավտոմատ կերպով դադարեցնող համակարգով:

Ինչպե՞ս վառարան ընտրել

Վառարան ընտրելիս նախապատվությունը տրվում է գազով աշխատող, տուրբո վառարաններին: Փակ այրման խցիկով գազի տուրբո վառարաններն աշխատում են բարձր անվտանգության համակարգով և թերմո ցուցիչով, այսինքն՝ ջեռուցվող տարածքը հասցվում է ցանկացած ջերմաստիճանի, ապա անջատվում է և միանում:

Ինչպե՞ս ջրատաքացուցիչ ընտրել

Եթե բնակարան բնական գազ է մտնում, ապա ջուր տաքացնելու լավագույն միջոցը գազով աշխատող ջրատաքացուցիչն է: Օրինակ, կարելի է ձեռք բերել գազով աշխատող ջրատաքացուցիչ, որ նախատեսված է ջրի հոսքի 11 լ/րոպե արագության պայմաններում ջուրը մինչև 39 աստիճան տաքացնելու համար: Ավելի թույլ հոսքի դեպքում ջուրը կարող է տաքանալ մինչև 80 աստիճան: Տվյալ պարագայում գազն ավտոմատ կերպով անջատվում և միանում է: Սակայն պետք է նկատի ունենալ, որ գազով աշխատող ջրատաքացուցիչ տեղադրելու դեպքում գազի այրման արգասիքների արտանետման խնդիր է առաջանում, ինչն անհետաձգելի լուծում է պահանջում: Արտանետվող գազերը համապատասխան ծխատար խողովակով պետք է ուղղվեն դուրս՝ դեպի մթնոլորտ:

Ի՞նչ պետք է իմանալ խոհանոցի օդաքարշ ընտրելիս Օդաքարշերի դասակարգումը

1. Հարթ, կախովի օդաքարշերը տեղադրվում են պատին, խոհանոցի կախովի պահարանի տակ կամ առանց պահարանի, ուղղակի գազօջախի

(սալօջախի) վերևում: Արտադրողներից շատերի մոտ այսօրինակ օդաքարշերի գոյությունը (ֆիլտր), որպես կանոն, ակրիլե կտորից են (մեկանգամյա): Կախովի օդաքարշերը փոքր հզորության շարժիչ ունեն և հիմնականում աշխատում են վերաշրջանառության ռեժիմում: Տվյալ աշխատանքային ռեժիմում անհրաժեշտ են մեկանգամյա ածխային գոյիչներ, որոնք կասեցնում, պահում են ավելի փոքր մասնիկներ և փոքրիշատե չեզոքացնում են հոտը:

2. Ներտեղադրվող օդաքարշերը տեղադրվում են գազօջախի կամ սալօջախի վերևում, խոհանոցային պահարանի մեջ: Որպես կանոն, այս օդաքարշերն ունենում են դուրս եկող վահան (պանել), որը մեծացնում է օդառսիչ մակերեսը և հեշտացնում է օդաքարշի կառավարումը: Վահանը դուրս գալու ժամանակ օդաքարշը միանում է այն ռեժիմում, որում գտնվում էր անջատվելու պահին: Ներտեղադրվող օդաքարշերի կազմում կա 2 շարժիչ, որոնց աշխատանքի շնորհիվ մեծանում է արտադրողականությունը: Կան նաև այլումինե լվացվող բազմաշերտ գոյիչներ: Որոշ արտադրողների մոտ ներտեղադրվող օդաքարշերի լրակազմում մեկ շարժիչ է և ակրիլե կտորից մեկանգամյա օգտագործման մեկ գոյիչ:

3. Գմբեթային օդաքարշերը տեղադրվում են պատին կամ առաստաղին՝ սալօջախի կամ գազօջախի վերևում: Սրանք բուխարու կառուցվածք ունեն և լինում են երեք տեսակի.
 - ամբողջությամբ մետաղե,
 - մետաղի և ապակու համադրությամբ,
 - փայտով երիզված:

ՕՐԱՔԱՐՇ

Օդաքարշի կարևոր տարրը գոյիչներն են:

Դրանք մաքրում են օդում հայտնված մասնիկները (գազի այրման արգասիքներ և այլն): Դրանք լինում են ինչպես մեկանգամյա, պատրաստված սինթետիկ նյութից, այնպես և բազմանգամյա՝ այլումինե նրբաթիթեղից կամ ցանցից: Այլումինե թիթեղների անցքերն այնպես են արված, որպեսզի ապահովվի օդի առավելագույն անցանելիություն և նվազագույն աղմուկ: Այս գոյիչները ծառայում են օդաքարշի շահագործման ողջ ընթացքում և պարբերաբար մաքրվելու կարիք ունեն: Դրանք կարելի է լվանալ տաք ջրի լուծույթում ձեռքով:

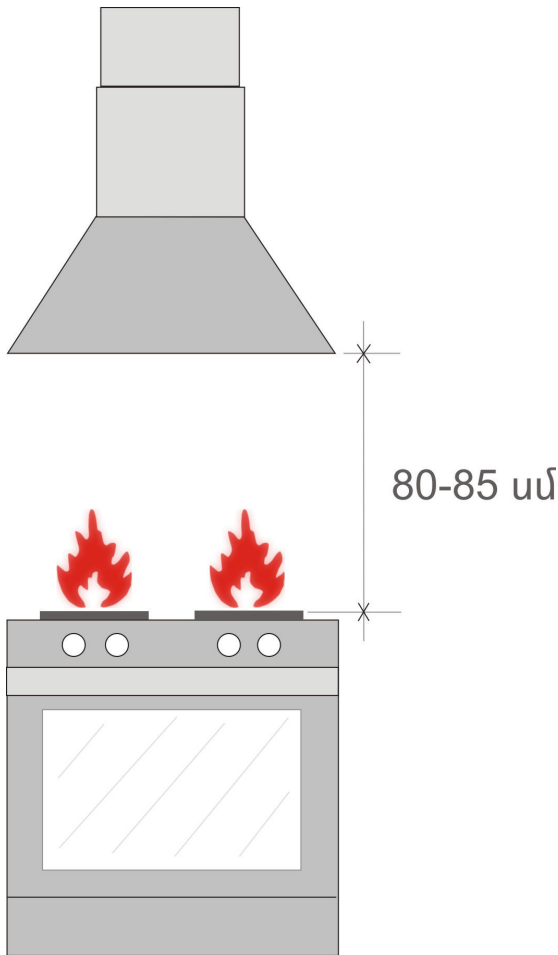

Նուրբ մաքրման (մեկանգամյա) ածխային գոյիչները կասեցնում, պահում են ավելի փոքր մասնիկները և փոքրիշատե չեզոքացնում են հոտը: Ածխային գոյիչներն օդաքարշի շահագործման ընթացքում գնվում են առանձին, այդ պատճառով վերաշրջանառության ռեժիմում դրանց տեղադրումը կարելի է իրականացնել ծայրահեղ անհրաժեշտության դեպքում միայն: Ածխային գոյիչների օգտագործման դեպքում դրանք փոխելու պարբերականությունը կախված է օդաքարշի օգտագործման հաճախականությունից:

Եփող մակերեսից ի՞նչ բարձրության վրա պետք է տեղադրել օդաքարշը

Գազօջախի պարագայում ոչ պակաս քան 80-85 սմ բարձրության վրա: Որպես կանոն, գոյիչները միշտ չէ, որ պարբերաբար մաքրում են: Դրանց վրա փոշի է կուտակվում: Եվ եթե օդաքարշը 80 սմ-ից ցածր տեղադրվի, հնարավոր է կուտակված փոշու բռնկում բաց կրակից:

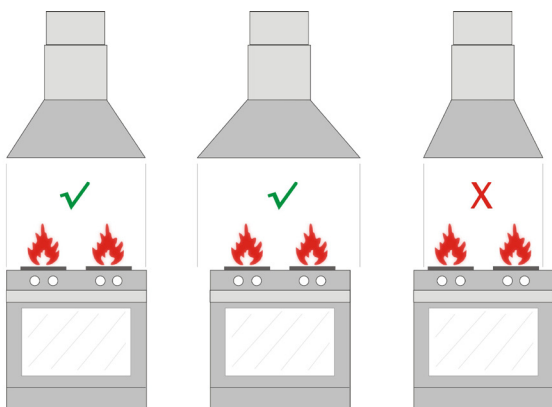

Գազօջախ

Ինչո՞վ է պայմանավորված օդաքարշի աշխատանքի արդյունավետությունը

Առավել արդյունավետն օդափոխման հորանով օդի դուրս մղման տարբերակն է: Ածխային գոիչի դեպքում օդը չի հեռացվում 100 %-ով, ավելին, որքան ածխային գոիչը խիտ է, այնքան պակաս արդյունավետ է օդաքարշի աշխատանքը:

Օդաքարշի չափերով պայմանավորված՝ որքան մեծ է օդաքարշը, այնքան մեծ է օդի ներծծման մակերեսը: Չեն խոնավանում խոհանոցային կախովի պահարանի կողային պատերը:

Ո՞ր օդամուղներն են ավելի լավը

Որքան մեծ է օդամուղի տրամագիծը, այնքան լավ է: Չի կարելի օդամուղը սեղմել, նեղացնել տրամագիծը: Խորհուրդ չի տրվում կիրառել այլումինե շատ բարակ սրբաթիթեղից օդամուղներ, նախընտրելի են այլումինե հաստ սրբաթիթեղից օդամուղները:

ՀԱՐԳԵԼԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐ

Եղե՛ք ուշադիր գազի օգտագործման ժամանակ և պահպանե՛ք անվտանգության կանոնները, զգույշ եղե՛ք բնական գազ օգտագործելիս, իսկ բնակարանում գազի հոսի առկայության դեպքում անհապաղ հայտնե՛ք գազի վթարային շուրջօրյա ծառայություն՝ գանգահարելով 1-04 հեռախոսահամարով, նաև պարտադիր փակե՛ք գազասարքերի բոլոր փականները, բացե՛ք պատուհաններն ու դռները, օդափոխե՛ք տարածքը, կրակ մի՛ վառեք, մի՛ միացրեք և մի՛ անջատեք էլեկտրականությունը և էլեկտրական սարքավորումները, Էվակուացրե՛ք բնակարանում գտնվող անձանց չգազավորված տարածք, սպասե՛ք մինչև վթարային ծառայության ժամանումը:

Դժբախտ պատահարներից խուսափելու համար անհրաժեշտ է խստագույնս պահպանել անվտանգության տեխնիկական կանոնները և կատարել բնական գազից օգտվելու բոլոր պահանջները: Կոչ ենք անում բոլոր բաժանորդներին լինել պատասխանատու և պահպանել անվտանգության կանոնները: Միայն հետևելով այս խորհուրդներին՝ կարող եք ապահովել ձեր անվտանգությունը, որը կախված է միայն ձեզանից:

ՄԵՐ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ ՁԵՐ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ԵՐԱՇԽԻՔՆ Է

+374 (10) 23-93-27,
+374 (10) 29-75-31
aeg@aegservice.am
www.aegservice.am

«Էյ-Ի-Ջի-Սերվիս» ՍՊԸ
Հասարակայնության հետ կապերի բաժին

ՁԵՎԱՎՈՐՈՒՄ ԵՆՔ ՔԱՂԱՔԱԿԻՐԹ ՄՊԱՌՈՂՆԵՐԻ ՍԵՐՈՒՆԴ

Սպառողների ազգային ասոցիացիան մշտապես ուշադրության կենտրոնում է պահում մատաղ սերնդի սպառողական դաստիարակությունը, օգնում հատկապես դպրոցականներին ձեռք բերել գիտելիքներ, զանազան հմտություններ, աջակցում նրանց դառնալ տեղեկացված և վստահ սպառողներ, կայացնել ճիշտ որոշումներ, ինչի արդյունքը երկրի սոցիալ-տնտեսական բարեկեցության ապահովումն է: Սա խնդիր է, որ պահանջում է և ծնողների, և ուսուցիչների, և լրատվամիջոցների ուշադրությունը:

Այս նպատակով Սպառողների ազգային ասոցիացիայի փորձառու մասնագետների նախաձեռնությամբ տարբեր կրթական հաստատություններում ձևավորվում են սպառողական ակումբներ, որոնց աշխատանքներում ներգրավվում են տարբեր տարիքային խմբերի աշակերտներ, նրանց ուսուցիչներն ու ցանկության դեպքում ծնողները: Ակումբներում պարբերաբար կազմակերպվում են հանդիպումներ ոլորտի առաջատարների հետ, իրականացվում քննարկումներ, մասնավորապես՝ մեծ ուշադրության են արժանանում սպառողների ութ հիմնական օրենքները, որպես առաջին քայլ իրազեկ սպառողի ձևավորման ճանապարհին:

Դասընթացների ընթացքում երեխաներին ներկայացվում են թեմատիկ մուլտֆիլմեր, արեգենտացիաներ, բաժանվում թերթոններ, որոնցում ներկայացված թեմաներն անալոգիան քննարկվում են, արվում եզրահանգումներ: Ի դեպ, Ասոցիացիայի կողմից թերթոններ տպագրվում ու բաժանվում են մշտապես:

Ինչ խոսք, միայն հանդիպում քննարկումներով հնարավոր չէ ունենալ իսկապես քաղաքակիրթ սպառող, հետևաբար նաև հասարակություն, ուստի Սպառողների ազգային ասոցիացիան, ի թիվս այլ մեծ ու փոքր նախաձեռնությունների, այս տարի իրականություն դարձրեց 20 տարուց ավել իր լույս ընծայմանը սպասող ՄՊԱՌՈՂԱԿԱՆ ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐԻ ՀԻՄՈՒՆԵՐՆԵՐ ՈՒՍՈՒՄԱԿԱՆ ձեռնարկը և ՄՊԱՌՈՂԱԿԱՆ ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐԻ ՀԻՄՈՒՆԵՐՆԵՐ առարկայի մեթոդական ուղեցույցը: Բնականաբար նախապես պատրաստված ու մշակված թեմաները վերանայվել են, համալրվել, հարմարվել այսօրվան, ու այս մանրակրկիտ աշխատանքի արդյունքում այսօր Ասոցիացիան սիրով ներկայացնում է միանգամից երկու մեծ աշխատանք՝ ուսումնական ձեռնարկ և մեթոդական ուղեցույց: Ուսումնական ձեռնարկը նախատեսված է դպրոցական միջին տարիքային խմբի համար և արվել է առավելագույնը երեխաներին գրավելու և սպառողական գիտելիքների աշխարհի սիրով մոտոք գործելու համար: Ձեռնարկը գրավիչ է ոչ միայն անհրաժեշտ տեղեկատվության մատչելի մատուցմամբ, այլև վառ գունավորմամբ թեմատիկ պատկերներով:

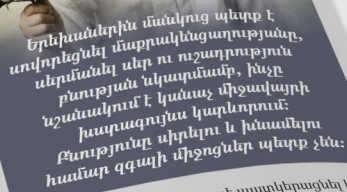
Այստեղ կան նաև առաջադրանքներ, որոնց կատարման արդյունքում պարզ է դառնում, թե որքանով է թեման գրավում երեխային, ու որքանով են արժարժված խնդիրները գործնականում կիրառելի:

Սակայն դասագրքի նպատակը ոչ թե ուսուցիչներին ու ծնողներին կոնկրետ շրջանակում սահմանափակելն է, այլ ճիշտ հակառակը: Սրանում թեմաներ են, որոնց շուրջ կարելի է անվերջ ծավալվել, քննարկել ու բերել օրինակներ, կատարել եզրահանգումներ:

Ի դեպ փաստենք, որ տպագրությունը Սպառողների ազգային ասոցիացիայի համար նոր ոլորտ չէ: Արդեն 22 տարի եռամսյակը մեկ անգամ սպառողների շրջանում անվճար բաժանվում է ՄՊԱՌՈՂ տեղեկատվական, վերլուծական, խորհրդատվական պարբերականը՝ սպառողներին հետաքրքրող բազմաթիվ հարցերի բարձրագույն, ոլորտի առաջատար մասնագետների կողմից դրանց պարզաբանմամբ: Այստեղ ներկայացվում են հայրենական սպառողական շուկայում կատարվող մշտադիտարկման արդյունքները, գործունեություն ծավալող լավագույն (և ոչ այնքան) ընկերությունները:

Կարճ խոսքով, ասոցիացիան մտահոգ է սպառողական ինստիտուտի կայացմամբ, ու այս խնդրին են ուղղված վերջինիս գործունեության բոլոր ոլորտները:

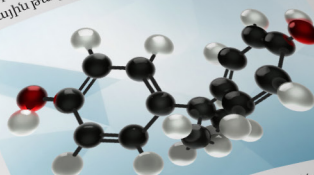

Այսօր գրեթե 21-րդ դարի համար, երբ
առանց պոլիմերի, որը 21-րդ դարի համար, երբ
վել իսկական չարիքի ու մարդկության
թե չարոնականք սակման
աղաղում ու հատկապես ու
հիշողության ու տարածության

Պատիկ տս
միջոցներ, շատ
թեթև են, հարմ
րառելի ցան'
կազմակեր
պում'
կողմ
Արմ
Սեմ Բ
Բուսիկ
Բրազիլիա
Վիեննա

Կիւտնամ
 Ղեղմանիա
 Դունաստան
 Դանիա
 Իռլանդիա
 Իսրայել
 Զնկաստան
 Դոնեցի

[illegible][illegible][illegible]

Հիմնադրված շնորհ, պատ-
վազները և վերաճական, ինչի պ-
րոճել է՝ էկոլոգիական, և՛
համար պարզ են
մալորումն ընտանի

**ՏԱՐԲԵՐ ԵՐԿՐՆԵՐԻ
ԳԾԱՅԻՆ ԿՈՂԵՐԻ ԱՂՅՈՒՄԱԿԸ**

Անդրադաս	Ցուցանիշ	Միջակայք	Տարբերություն
Անդրադաս	90-91	Պրոցես	484
Անդրադաս	779	Պրոցես	87
Անդրադաս	54	Անդրադաս	740-745
Անդրադաս	380	Երբ ընդունվել	94
Անդրադաս	777	Անդրադաս	70
Անդրադաս	387	Պրոցես	740-745
Անդրադաս	789	Պրոցես	794
Անդրադաս	50	Պրոցես	775
Անդրադաս	903	Անդրադաս	680
Անդրադաս	903	Պրոցես	680
Անդրադաս	903	Անդրադաս	480
Անդրադաս	903	Անդրադաս	594
Անդրադաս	903	Անդրադաս	680
Անդրադաս	903	Անդրադաս	688
Անդրադաս	903	Անդրադաս	685
Անդրադաս	903	Անդրադաս	471

AM
ՄԱՊՈՐՆԵՐԻ ԱԳԱՅԻՆ ՄԱՌԻՆՈՒՄ

ԵՐԵՎԱՆ 2019

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՄՈՅԻՄՅԱԿ

ՄԱԿՆՈՒՄ

ԳՈՐԾԱՏՈՒ ԵՎ ԱՇԽԱՏՈՂ

Ովքեր են նրանք

Մեր երկրում աշխատանքային հարաբերությունները, այդ հարաբերությունների կողմերի իրավունքներն ու պարտականությունները կարգավորվում են ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքով:

Աշխատանքային հարաբերությունները աշխատողի և գործատուի փոխադարձ համաձայնության վրա հիմնված հարաբերություններն են, ըստ որոնց՝ աշխատողը որոշակի վարձատրությամբ կատարում է աշխատանքային գործառույթներ՝ ենթարկվելով ներքին կարգապահական կանոններին, իսկ գործատուն ապահովում է աշխատանքային օրենսդրությամբ, աշխատանքային իրավունքի նորմեր պարունակող այլ նորմատիվ իրավական ակտերով, կոլեկտիվ և աշխատանքային պայմանագրերով նախատեսված աշխատանքի պայմաններ:

Համաձայն գործող օրենսդրության՝ աշխատողը սահմանված տարիքի հա-

սած գործունակ քաղաքացի է, որն աշխատանքային պայմանագրի հիման վրա գործատուին տրամադրում է աշխատանքային ծառայություններ՝ ըստ որոշակի մասնագիտության, որակավորման կամ պաշտոնի, և դրա համար ստանում է աշխատավարձ: Որոշ դեպքերում, իրավական երաշխիքների դեպքում՝ 16 տարեկանից ցածր անձանց ևս թույլատրվում է կատարել առողջությանը, անվտանգությանը, կրթությանը և բարոյականությանը չվնասող ժամանակավոր աշխատանքներ:

Համաձայն նույն օրենսդրության՝ գործատուն աշխատանքային հարաբերության այն մասնակիցն է, որն աշխատանքային պայմանագրի հիման վրա և (կամ) օրենքով սահմանված կարգով օգտագործում է քաղաքացիների աշխատանքը: Նա կարող է լինել և՛ կազմակերպություն (աշխատանքային պայմանագիր կնքելու իրավունք ունեցող հիմնարկ, պետական կամ տեղական ինքնակառավարման մարմին և այլն), և՛ քաղաքացի, որն աշխատանքային պայմանագիր է կնքել աշխատողի հետ:

Աշխատողի պարտականությունները

Աշխատողը պարտավոր է.

- բարեխղճորեն կատարել աշխատանքային պայմանագրով ստանձնած պարտավորությունները,
- պահպանել կազմակերպության ներքին կարգապահական կանոնները, աշխատանքային կարգապահությունը,

- կատարել աշխատանքի սահմանված նորմերը,
- պահպանել աշխատանքի պաշտպանության և անվտանգության ապահովման պահանջները,
- բարեխղճորեն վերաբերվել գործատուի և այլ աշխատողների գույքին, ինչպես նաև մարդկանց կյանքին ու առողջությանը,
- գործատուի գույքի պաշտպանությանն սպառնացող վտանգի ծագման մասին անմիջապես տեղեկացնել գործատուին:

Ուշադրություն

Աշխատանքային կարգապահությունն աշխատանքային օրենսդրությամբ, աշխատանքային իրավունքի նորմեր պարունակող այլ նորմատիվ իրավական ակտերով, կոլեկտիվ և աշխատանքային պայմանագրերով, գործատուի ներքին իրավական ակտերով սահմանված վարքագծի կանոնների ամբողջությունն է, որին պարտավոր են ենթարկվել բոլոր աշխատողները:

Գործատուի պարտականությունները

Գործատուն պարտավոր է.

- աշխատողին ապահովել պայմանագրով պայմանավորված աշխատանքով և կազմակերպել նրա աշխատանքը,
- նախատեսված ժամկետում և սահմանված չափով վճարել աշխատողի աշխատավարձը,
- սահմանված կարգով աշխատողին տրամադրել վճարվող և չվճարվող արձակուրդը,
- ապահովել անվտանգ աշխատանքային պայմաններ,
- աշխատանքի ընդունելու ժամանակ, ինչպես նաև աշխատելու ընթացքում աշխատողին ծանոթացնել կազմակերպության ներքին կարգապահական կանոններին, աշխատանքի պաշտպանության և հակահրդեհային անվտանգության ապահովման պահանջներին,
- կատարել օրենքով, այլ իրավական ակտերով, կոլեկտիվ և աշխատանքային պայմանագրերով նախատեսված այլ պարտականություններ:

ԴԱՐՁՅԱԼ ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՄԱՍԻՆ

Հողի աղտոտում

Երկրի հողային ծածկույթը կենսոլորտի հիմնական բաղադրիչն է: Այն անգնահատելի բնական հարստություն է, առանց որի երկրի վրա կյանքն անհնար է: Հողը թույլ է տալիս ստեղծել օպտիմալ էկոլոգիական միջավայր կյանքի, աշխատանքի և ժամանցի համար: Մթնոլորտի, ջրերի մաքրությունն ու կազմը ևս կախված են հողի հատկություններից և հողերում տեղի ունեցող քիմիական և կենսաքիմիական գործընթացներից: Հողի ծածկույթը մթնոլորտի և հիդրոսֆերայի քիմիական կազմի ամենահզոր կարգավորիչներից մեկն է:

Հողի աղտոտումը լուրջ սպառնալիք է աշխարհի ու մարդկության համար: Բայց մինչև հետևանքը վերացնելը հարկավոր է հասկանալ դրա պատճառները:

Հողի աղտոտման հիմնական պատճառները

1. Մարդու սխալ ու անտարբեր գործունեություն, հողերի ոչ պատշաճ շահագործում:
2. Կենցաղային և շինաշխատանքներից մնացած թափոններ, սննդի մնացորդներ:
3. Աղբավայրեր:
4. Արդյունաբերական թափոններ, որոնցից ամենավտանգավորը թունավոր նյութերն են, որոնք հող մտնելով բացասաբար են անդրադառնում կենդանի օրգանիզմների վրա:
5. Տրանսպորտ:
6. Գյուղատնտեսություն, հանքային պարարտանյութերի, թունաքիմիկատների օգտագործում:
7. Անտառահատում, որ նպաստում է հողի սննդարար կազմի ոչնչացմանը և երոզիայի:

Հողի աղտոտումը պայմանավորված է նաև կոյուղաջրերի հեռացմամբ, բույսերի

պաշտպանության քիմիական միջոցներով, ածխաջրածիններով և ռադիոակտիվ նյութերով: Հողն ախտոտող առավել վտանգավոր մետաղներն են սնդիկը, կապարը, կադմիումը, նիկելը և քրոմը: Մեծ վնաս են հասցնում նաև թունաքիմիկատները, հերբիցիդները, ֆունգիցիդները և մանրէասպանները:

Հետևանքները

1. Հողի աղտոտումից վնասվում են ստորերկրյա ջրերը, բույսերի հյուսվածքները, հետևաբար արոտավայրերի կենդանիները, թռչունները և մարդիկ, որոնք ուտում են այդ բույսերն ու կենդանիները:
2. Հողի, ստորերկրյա ջրերի և սննդի աղտոտիչները կարող են առաջացնել մի շարք հիվանդություններ և բարձրացնել մահացությունը: Աղտոտումը կարող է ունենալ ինչպես կարճաժամկետ սուր հետևանքներ, օրինակ՝ թունավորումներ կամ լուծ, այնպես էլ երկարաժամկետ հետևանքներ՝ քրոնիկ հիվանդություններ, քաղցկեղ:
3. Հողի աղտոտումն ազդում է շրջապատում ամեն ինչի վրա:

Ինչ անել

Հողը թանկարժեք, ոչ վերականգնվող ռեսուրս է, որն ամեն պահի մարդու կործանարար պահվածքի սպառնալիքի տակ է:

Ըստ կանխատեսումների՝ մինչև 2050 թվականն աշխարհի բնակչությունը կգերազանցի 9 միլիարդը, հետևաբար սննդի այսօրվա ու վաղվա անվտանգությունը կախված է մեզնից, շրջակա միջավայրի նկատմամբ մեր սրտացավ վերաբերմունքից, պատասխանատվությունից:

Յուրաքանչյուրիցս են սկսվում հողերի

պաշտպանությունն ու պահպանումը: Հողի աղտոտումը կանխելը պետք է ինիառաջնային խնդիր ամբողջ աշխարհում: Եվ քանի որ աղտոտիչների ճնշող մեծամասնությունը մարդու գործունեության հետևանք է, մենք ուղղակիորեն պատասխանատու ենք իրավիճակը փոխելու, աղտոտվածության նվազեցման և մեր անվտանգ ապագայի համար:

Մեր ու մոլորակի վրա ապրող կենդանի օրգանիզմների առողջությունը կախված է հողի առողջությունից:

ՏՐԱՆՍԴՈՐՏ

Գաղտնիք չէ, որ օր օրի բնապահպանական խնդիրներն ավելի տագնապալի են դառնում: Պատճառը ոչ միայն բնության նկատմամբ անփույթ ու անպատասխանատու վերաբերմունքն է, այլև փոխադրամիջոցների ամեն պահ բազմապատկվող քանակը, ինչը զգալի է հատկապես քաղաքային բնակավայրերում:

Ամբողջ աշխարհում այսօր շահագործվում են տրանսպորտի հետևյալ տեսակները.

- ավտոմեքենա (թեթև մարդատարներ, ավտոբուսներ և միկրոավտոբուսներ),
- երկաթուղային (մետրո, գնացքներ, էլեկտրական գնացքներ),
- ջրային (նավեր, բեռնարկղային նավեր, լաստանավեր, ճամփորդական նավեր),
- օդային (ինքնաթիռներ, ուղղաթիռներ),
- էլեկտրական (տրամվայներ, տրոլեյբուսներ):

Որքան տրանսպորտը հեշտացնում է մարդու կյանքն օդում, ջրում և ցամաքում, նույնքան վնասում է շրջակա միջավայրն ու հետևաբար մարդուն և կենդանիներին: Մասնավորապես՝ մեքենաներն արտանետում են ածխաթթու գազ, ածխածնի մոնօքսիդ, ազոտի օքսիդներ, ֆորմալդեհիդ, բենզոլ, բենզոպիրեն և մուր (ընդհանուր առմամբ մոտ 300 տարբեր թունավոր նյութեր): Մեքենան սպառում է հսկայական քանակով թթվածին: Ջրային տրանսպորտը մեծ մասամբ աղտոտում է հիդրոսֆերան: Վտանգը

հատկապես մեծանում է նավթամթերք տեղափոխելիս:

Օդային տրանսպորտը հիմնականում աղտոտում է մթնոլորտը: Պատճառն ինքնաթիռների շարժիչների գազերն են: Օդային տրանսպորտի աշխատանքի հետևանքով օդ են արտանետվում ածխածնի երկօքսիդ և ազոտի օքսիդներ, ջրային գոլորշու և ծծմբի օքսիդներ, ածխածնի օքսիդներ և այլն:

Էլեկտրական տրանսպորտն աղտոտում է շրջակա միջավայրը էլեկտրամագնիսական ճառագայթման, աղմուկի և թրթիռների միջոցով:

Փոխադրամիջոցների թվի աճին զուգահեռ բուսական տարածքը նվազում է: Հսկայական տարածություններ վերածվում են ավտոկայանատեղերի, ավտոտնակների և մայրուղիների: Գոյանում են անպիտան մեքենաների աղբավայրեր, որոնք աղտոտում են և՛ հողը, և՛ ջուրը, ինչի ազդեցությունն առողջության վրա հաճախ անդառնալի է (հիպերտոնիա, աթերոսկլերոզ, մկանների ցավ, ախորժակի կորուստ, գլխացավեր, սակավարյունություն և մարսողական խնդիրներ): Երկարատև շփումը շրջակա միջավայրի հետ, որը թունավորվում է մեքենաներից արտանետվող գազերից, առաջացնում է մարմնի ընդհանուր թուլացում, իմունային անբավարարություն: Մարդուն վնասող կարևորագույն գործոններից է նաև աղմուկը, որի հիմնական աղբյուրներն են շարժիչը, փոխանցման մեխանիզմները և անվաղողները:

Պակաս վնասակար չէ գյուղտեսիկական: Վառելիքի և քսանյութերի (հատկապես ցածրորակ) արտահոսքերն աղտոտում են վարելահողերը և ջրերը, վնասում հողը, բուսական և կենդանական աշխարհը: Հատկապես մեքենավարի առողջության վրա ծանր հետևանքներ կարող են թողնել չդադարող աղմուկն ու ցնցումները (մասնավորապես՝ տրակտորի դեպքում):

Այսպիսով շրջակա միջավայրն աղտոտվում է տրանսպորտային բոլոր միջոցների կողմից, սակայն, այդ մեղքի ամենամեծ բաժինը՝ մոտ 85 տոկոս, քաղաքային տրանսպորտի ուսերին է:

ՍՈՒՊԵՐՄԱՐԷԹՈՒՄ

Արդյունավետ գնումներ կատարելու մի քանի կանոն

1. Հրաժարվեք սայլակներից, եթե իսկապես չեք եկել մեկ շաբաթվա գնումներ կատարելու:
2. Գնումների գնացեք կուշտ՝ խուսափելու համար ավելորդ ու չնախատեսված ապրանքներ գնելուց:
3. Եթե ունեք անհրաժեշտ ապրանքների ցանկ, խստորեն հետևեք դրան:
4. Մի՛ ընկեք խանութի ծուղակը: Այստեղ սովորաբար թանկ և պիտանիության ժամկետի ավարտին մոտ ապրանքները ցուցադրվում են ամենատեսանելի դարակներում: Մի՛ զլացեք, փնտրեք ու կգտնեք անհրաժեշտ թարմ ապրանքն ավելի էժան գնով:
5. Վերցրեք այնքան գումար, որքան անհրաժեշտ է նախատեսած ապրանքը գնելու համար:
6. Մի՛ մոռացեք ՀԴՄ կտրոնը:

Գնորդի իրավունքները

1. Գնորդն իրավունք ունի հրաժարվելու պայուսակը մուտքի մոտ տեղակայված պահարանում թողնելուց (հատկապես եթե դրա մեջ ապրանքներ են, որոնցից տվյալ վաճառատնահում չեն վաճառվում), եթե խանութի տնօրինությունը դրա անվտանգության պատասխանատվությունն իր վրա չի վերցնում:
2. Գնորդն իրավունք ունի չվճարելու իր կողմից վնասված ապրանքի համար, օրինակ, եթե սայթաքել է, քանի որ հատակը թաց էր, կամ տվյալ ապրանքը դրված չէր իր տեղում, այսինքն՝ նույնատիպ ապրանքների դարակում:

Փոքրիկ խորամանկություններ

1. Փաստ է, որ մարդը գնում է շատ ապրանքներ, երբ ունի փոքր ընտրություն: Բացատրությունը պարզ է. երբ ուղեղը ծանրաբեռնված է տեղեկատվությամբ, պարզապես հրաժարվում է աշխատել:
2. Սովորաբար մուտքի մոտ վաճառվում են առողջ մրգեր և բանջարեղեն: Որքան ավելի շատ գումար է ծախսում գնորդն առողջ արտադրանքի վրա, այնքան ավելի շատ է նա պատրաստ գնել վնասակար գարեջուր և չիպսեր: Բացատրությունը պարզ է. բավական է մարդուն հնարավորություն տալ նախ և առաջ անելու այն, ինչը, նրա կարծիքով, լավ է, որպեսզի հետագայում ինքն ակտիվորեն խախտի սեփական շրջանակը՝ առանց հետ նայելու:

ԳԱՆՁԱՊԱՀ

Թվում է՝ չկա ավելի դյուրին բան, քան ապրանքները սկաներով անցկացնելն ու վերջնական գումարը գնորդին ներկայացնելը, սակայն, ինչպես ամեն մասնագիտություն, սա ևս ունի նրբություններ ու պարտադիր պահանջվող հմտություններ:

Գանձապահը պարտավոր է.

- լինել բարյացակամ, քաղաքավարի ու ժպտադեմ,
- ոչ պակաս, քան մյուս աշխատակիցները լինել տեղեկացված վաճառվող ապրանքից,
- վաճառքին զուգահեռ պատրաստակամորեն մատուցել նաև այլ ծառայություններ՝ ապրանքի փաթեթավորում, գովազդ, գեղջի քարտերի, նվերների տրամադրում,
- լինել արագաշարժ՝ նվազագույնի հասցնելու համար հնարավոր հերթերը,
- լինել գերուշադիր՝ հաշվելիս բաց չթողնելու համար որևէ ապրանք, ստուգելու համար թղթադրամների իսկությունը:

ՄԱՐԴ + ԲՆՈՒԹՅՈՒՆ

Տնային կենդանիներ

Անհերքելի է, որ տնային կենդանիները դրական ազդեցություն են ունենում մարդու ֆիզիկական և հոգեբանական առողջության, նաև տրամադրության վրա:

Քաղաքակիրթ երկրներում ջանք չեն խնայում քարոզելու համար սեր և նվիրվածություն կենդանի արարածների նկատմամբ, ինչի նպատակը նրանց հետ շփումն առավելագույնի հասցնելն է ցանկացած միջավայրում:

Անգամ վերջին տարիների ամենատարածված համակարգչային խաղերում կարևորվում է տնային կենդանիների մասնակցությունը, և շեշտվում վերջիններիս հավատարմությունն իրենց տերերին:

Ցանկացած մեկը, որ ձեռք է բերում կենդանիներ, ստանձնում է պատասխանատվություն տվյալ կենդանի արարածի համար, ինչը ենթադրում է և՛ կենդանու անվտանգության, և՛ տվյալ կենդանուց հասարակության անվտանգության ապահովում, նաև ընտանի կենդանիների առողջության ցուցանիշների նկատմամբ մշտական ուշադրություն:

ԿԵՆԴԱՆԻՆ՝ ԶՎԱՐԾԱՆՔ

Աշխարհի ավելի քան 45 երկիր ամբողջությամբ կամ մասնակիորեն արգելում է զվարճանքի ժամանակ կենդանիների օգտագործումը՝ պայմանավորված նրանց հետ դաժան վարվելու, անբարենպաստ կենսապայմանների, փոխադրման ժամանակ մեծ մահացության և այլնի հետ:

Փաստեր

1. Ավստրիան առաջին երկրներից է, որ 2002 թ. մտցրել է զվարճանքի արդյունաբերության մեջ վայրի կենդանիների օգտագործման արգելքը: Սրան նախորդել է բնապահպանների քրտնաջան պայքարը:
2. Կոստա Ռիկան համաշխարհային արակտիկայում առաջինն է արգելել դելֆինների մասնակցությունը զվարճանքներին:
3. Բելգիայում արգելքը տարածվում է կրկեսներում վայրի կենդանիների տեսակների մեծ մասի վրա, իսկ թուֆակները և ուղտերը դասակարգվում են որպես տնային:
4. Լայպցիգը Գերմանիայի 50-րդ քաղաքն է, որն արգելել է կենդանիների մասնակցությունը կրկեսային ներկայացումներին:
5. Լեհաստանն ու Պորտուգալիայի մի քանի համայնքներ արգելում են կրկեսներում վարժեցրած կենդանիների մասնակցությունը, քանի որ դա բացասաբար է անդրադառնում երեխաների հոգեբանության վրա (վերջիններս վաղ տարիքից սովորում են բռնություն գործադրել կենդանի այլ արարածների նկատմամբ):

Ուշադրություն

Յուրաքանչյուրը, ով ցանկանում է տնային կենդանիներ ունենալ, փնտրում է առողջ, գեղեցիկ և ուրախ կենդանիներ, այնպիսին, ինչպիսին լինում են հեռուստատեսային գովազդների կամ ամեն քայլափոխի հանդիպող պաստառների

հերոսները: Բայց, ցավոք, որքան էլ մինչև կենդանի գնելն ուսումնասիրեք նախընտրելի ցեղատեսակը, հասկանաք, թե ինչ կարելի է սպասել տնային կենդանիներից կամ ապագայում ինչ խնդիրներ կարող են ծագել, լինում են անկանխատեսելի իրավիճակներ: Օրինակ՝ կենդանիները կարող են ունենալ առաջին հայացքից անսկատ հիվանդություններ, որոնց մի մասը փոխանցվում է գենետիկորեն: Իսկ այս դեպքում մասնավորապես մեր երկրում դիրքորոշումը հստակ է: Ընտանի կենդանիները փոխանակման ենթակա չեն և ընդգրկված են ՀՀ կառավարության կողմից հաստատված ցանկում:

Հիշե՛ք

Կենդանիների գործունեությունը, վարքագիծն ու պահվածքը կախված են նրանց նկատմամբ վերաբերմունքից: Նույնիսկ բնության մեջ հանգիստ կենդանիները կարող են անսպասելի ագրեսիա դրսևորել, որպես պատասխան ռեակցիա: Միայն պատշաճ խնամքը, կենդանու հետ բարեկամական հաղորդակցությունն է ծնում դրական արձագանք:

Բարեբախտաբար, այսօր հաճախ կարելի է հանդիպել կենդանիների տերերի, որոնք իրենց տնային կենդանիներին վերաբերվում են որպես ընտանիքի լիիրավ անդամների՝ փոխանցելով նրանց իրենց ջերմությունն ու մեծ սերը:

ԵՐԱՇԽԻՔԱՅԻՆ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒՄ

Երաշխիքային սպասարկումը երաշխավորում է վաճառվող ապրանքի՝ կոնկրետ ժամանակահատվածում մասամբ կամ ամբողջովին շարքից դուրս գալու դեպքում անվճար նորոգում կամ փոխարինում նորով: Երաշխիքային ժամկետը հաշվարկվում է ապրանքը սպառողին հանձնելու պահից և այդ մասին նշվում է երաշխիքային կտրոնի կամ տվյալ արտադրանքի գնման ամսաթիվը հաստատող որևէ այլ փաստաթղթի վրա: Երաշխիքային կտրոնը համարվում է վավեր, եթե դրանում նշված են.

- ապրանքի մոդելը,
- արտադրանքի սերիական համարը,
- վաճառքի ամսաթիվը,
- վաճառող ընկերության կնիքը,
- գնորդի ստորագրությունը:

Երաշխիքային սպասարկում չի կատարվում, եթե.

- բացակայում է երաշխիքային կտրոնը,
- խախտվել է երաշխիքային կապարակնիքների ամբողջականությունը,
- փորձ է արվել ինքնուրույն նորոգելու կամ այլ մասնագետի դիմելու,

- ապրանքը սխալ է շահագործվել,
- վնասվածքներն առաջացել են պահպանման կամ փոխադրման սահմանված կանոնները խախտելու հետևանքով,
- անսարքության պատճառն էլեկտրական ցանցին սխալ միացնելն է և այլն:

Ուշադրություն

1. Երաշխիքային ժամկետը սահմանվում է յուրաքանչյուր ապրանքի համար առանձին:
2. Չի կարելի խախտել երաշխիքային կապարակնիքների ու պիտակների ամբողջականությունը:
3. Երաշխիքային ժամկետը սպառվելուց հետո վաճառողը պատասխանատվություն չի կրում ապրանքի հետագա օգտագործման հետևանքների համար:
4. Մինչև երաշխիքային ժամկետի ավարտը պետք է պահել դրամարկղի կտրոնը, երաշխիքային կտրոնը և արտադրանքի հետ տրամադրված այլ փաստաթղթեր:
5. Անսարք ապրանքի տեղափոխումը կատարում է գնորդը:

ԳԻՇԻ

Можжевельник

Juniperus L.

Հայկական տարանունները - ակոի, արոտակ, արտունճ, գենի, գի, հարար, ծխնի, մատիտածառ, ցրդենի

Դեղաբույսի նկարագրությունը: Մշտադալար փշատերև թուփ է կամ ծառ՝ նոճագիների ընտանիքից, մինչև 16 մ բարձրության: Տերևներն ասեղնաձև են: Ծաղկում է մայիսին, կոնապտուղները հասունանում են միայն երկրորդ տարվա աշնանը: Բույսը բավական լուսասեր է, բայց ոչ պահանջկոտ հողի նկատմամբ: Աճում է շատ դանդաղ, տարվա ընթացքում հազիվ մի քանի սմ: Երկարակյաց է, առանձին տեսակներ ապրում են 300 տարուց ավելի:

Քիմիական բաղադրությունը: Բույսի բոլոր մասերը պարունակում են եթերայուղ, որի քանակը կոնապտուղներում հասնում է 2, ճյուղերում՝ 0,25, տերևներում՝ 0,18, կեղևում՝ 0,5 տոկոսի: Այն իր մեջ ունի դիպենտեն, սաբինեն, տերպինոլ, բորնեոլ, իզոբորնեոլ, ցիդրոլ և այլն: Կոնապտուղներում, բացի վերո-հիշյալ նյութերից, պարունակվում են նաև մինչև 40 տոկոս ինվերտոզա, 9,5 տոկոս կուլար, ներկանյութեր (յունիպերին), ճարպայուղ, մրջնաթթու, խնձորաթթու, քացախաթթու, իսկ քիմիական տարրերից՝ մանգան, երկաթ, պղինձ, ալյումին: Կեղևի մեջ հայտնաբերված են մինչև 8 տոկոս դաբաղանյութեր, փշատերևում՝ մինչև 266 տոկոս C վիտամին, մոմ, պեկտին:

Բուժական նշանակությունը: Բուժման նպատակով հիմնականում օգտագործում են իգական հասուն կոնապտուղները, որոշ չափով՝ փշատերևը և բնափայտից ստացվող կուլարը: Սակայն առանձին տեսակների կոնապտուղները (խոսքը կազակական գիհու մասին է) թունավոր են: Թունավոր գիհու կոնապտուղի մեջ կա միայն 2 սերմիկ՝ սև կապտավուն ծածկված մոմանման փառով, իսկ փշատերևը կնճռոտված է, առանց ակոսիկների: Բուժական լայն կիրառում ունեցող գիհիների իգական կոնապտուղները սև գորշավուն են, պարունակում են 3 սերմիկ, տերևները սուր ասեղանման են, վերևից՝ ակոսավոր: Կոնապտուղները հավաքում

են աշնանը, հումքը չորացնում ստվերում, միջանցիկ քամու տակ, պահում թղթե պարկերի մեջ: Կոնապտուղների մակերեսը հարթ է, փայլուն, անթափանց, գնդաձև կամ ձվաձև, գորշ սևավուն, հաճելի հոտով, քաղցր համով: Հումքը պիտանի է օգտագործման 2-3 տարի:

Գիհին բժշկության մեջ օգտագործվել է գեղձախտի, լնդախտի, ջրգողության, մալարիայի, նյարդային և մի շարք կանաչի հիվանդությունների, քոսի, ռևմատիզմի, պոդագրայի և այլ դեպքերում: Ավիցեննան դեղաբույսը հիմնականում խառնուրդների ձևով օգտագործել է ջերմային վիճակի հետ կապված քնկոտության, բերանի վատ հոտի, ատամների ախտահարման, լնդերի վերքերի, բրոնխիալ ասթմայի, ստամոքսի սուր և խրոնիկական բորբոքումների ժամանակ:

Գիտական բժշկության մեջ օգտագործվում են պտուղները, նրանցից ստացվող յուղը, ոգեթուրմը: Հասուն, չոր պտուղները, գլխավորապես քացախաթթվական կալիումի հետ, օգտագործվում են միզամուղ նպատակով: Եթերայուղը, որ անգույն կամ դեղնավուն, գիհու բնորոշ հոտով, թափանցիկ հեղուկ է, գրգռելով մարսողական տրակտի լորձաթաղանթը, ուժեղացնում է ստամոքսաաղիքային տրակտի շարժունակությունը, դրդում բրոնխիալ գեղձերի սեկրեցիան ջրիկացնում խուլիք և նպաստում նրա հեշտ արտազատմանը:

Կիրառման եղանակները: Պտուղներից թուրմ պատրաստելու համար 2 թեյի գդալ չոր, մանրացրած հումքը 1 բաժակ եռման ջրում թրմել 2 ժամ, ըմպել որպես միզամուղ ամբողջ օրվա ընթացքում: Կամ 10 գ չոր պտուղը 200 մլ եռման ջրում 2 ժամ թրմելուց հետո ըմպել 1-ական ճաշի գդալ օրը 3-4 անգամ:

Տերևներից ջրաթուրմ պատրաստելու համար 10 գ հումքը մեկ բաժակ եռման ջրում թրմել 2 ժամ և ըմպել 1-ական ճաշի գդալ օրը 3-4 անգամ:

Պտուղներից եփուկ պատրաստելու համար 100 գ չոր հումքը եռացնել 400 մլ ջրում, մինչև պտուղների փափկելը: Ըստ համի ավելացնելով շաքար՝ ըմպել 1-ական թեյի գդալ օրը 3 անգամ, ուտելուց առաջ, կամ 15 գ չոր հումքը 200 մլ ջրում եռացնել 30 րոպե, ապա ըմպել 1-ական ճաշի գդալ օրը 3 անգամ:

Այլ օգտակար հատկանիշներ: Գիհու պտուղներից պատրաստում են օղի, անգլիական ջին, կոնյակ, գարեջուր, պտղափայտ: Պտուղներն օգտագործում են որպես համեմունք: Գիհու յուղը լայն կիրառում ունի պարֆյումերիայում և օճառարդյունաբերության մեջ: Մեղրատու է:

**Արշավիր Թորոսյան
Հայաստանի դեղաբույսերը
Երևան, 1983**

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԷԹԻԿԵՏ

Բժշկի աշխատանքում կարևորվում են հումանիզմը, փոխադարձ հարգանքը և բժշկական խնդիրների լուծման կառուցողական որոնումը: Երբեմն հենց բժշկի ուսերին է կարևորագույն որոշումներ կայացնելու ողջ պատասխանատվությունը՝ կապված առողջություն և հատկապես կյանքի հետ:

Բժշկական էթիկայի համաձայն.

- հատկապես արտակարգ իրավիճակներում բժիշկը պետք է աչքի ընկնի հանդարտությամբ և վստահություն ներշնչի ծանր, երբեմն կյանքին սպառնացող վիճակում գտնվող հիվանդին,
- բարդ դեպքերում փորձառու բժիշկները կարող են խորհուրդներ տալ իրենց երիտասարդ գործընկերներին, սակայն ողջ պատասխանատվությունն ու որոշումներ կայացնելը ստանձնում է միայն բուժող բժիշկը,
- բժիշկը կարող է հրաժարվել հիվանդին օգնելուց միայն այն դեպքում, երբ չունի համապատասխան պատրաստվածություն որակյալ խնամք ապահովելու համար, սակայն այս դեպքում նա պարտավոր է հիվանդին տրամադրել ամբողջական տեղեկատվություն այն մասնագետի մասին, որ, ի վիճակի է ապահովել լիարժեք բժշկական օգնություն:

Բժիշկը պարտավոր է.

- հիվանդին տրամադրել ամբողջական

տեղեկությունն վերջինիս առողջական վիճակի մասին՝ միևնույն ժամանակ պահպանելով բժշկական գաղտնիությունը և հարգելով հիվանդների ու նրանց ընտանիքների անձնական տարածքը,

- ունենալ կոկիկ տեսք, լինել նրբանկատ, քաղաքավարի, ճշգրիտ և վստահ շարժումներով, գրագետ խոսքով,
- հարգել հիվանդին, նրա իրավունքներն ու արժանապատվությունը,
- հարգել հիվանդի մշակույթը, կրոնը, քաղաքական և այլ հայացքները,
- դրսևորել առավելագույն համբերատարություն,
- ծառայել որպես առողջ ապրելակերպի օրինակ,
- մշտապես լրացնել գիտելիքների պաշարները,
- իր պրակտիկայում օգտագործել միայն անվտանգ, ապացուցված և ողջամիտ մեթոդներ ու տեխնիկա:

Բժիշկն իրավունք չունի.

- ռիսկի ենթարկել հիվանդի կյանքը կամ առողջությունը,
- փնտրել անձնական, նյութական օգուտներ (օրինակ՝ աշխատել դեղագործական ընկերությունների հետ՝ հատուկ դեղեր նշանակելու համար, կամ ապահովագրական ընկերությունների հետ և այլն),
- ակնկալել կամ ուղղակիորեն պահանջել վարձատրություն իր պարտականությունների կատարման համար՝ բացառությամբ վճարովի ծառայությունների,
- անձանոթների համար բացահայտել հիվանդի ախտորոշումը, բուժումը և այլ

անձնական կամ ինտիմ մանրամասներ, բժշկական գաղտնիքներ,

- հրապարակավ կասկածել մեկ այլ մասնագետի որակավորմանը կամ հմտություններին,
- մասնագիտական փորձարկումներ կատարել հիվանդների, մասնավորապես՝ երեխաների և հղիների շրջանում:

Հիվանդն իրավունք ունի.

- իմանալու իրեն նշանակված բոլոր ընթացակարգերի, դեղերի, թեստերի արդյունքների մասին:

Աշուն 2019

Ամառվա տապին հաջորդող հաճելի ու զով եղանակ, չկրկնվող նորաձևությունն ու դրանով կյանքն առավել լուսավոր և հագեցած դարձնող կանայք ու տղամարդիկ: Սա աշուն 2019-ն է:

Աշնան պահանջներից է ոտքից գլուխ միագույն հագնվելը, ինչը բոլորովին միապաղաղության նշանն է: Դիզայներներն առաջարկում են գերկարճ մոդելներ՝ ընդգծելու համար կնոջ ամբողջ հմայքը:

Գլխարկների սիրահարները զգեստապահարանը կարող են համալրել բերետներով: Առավել յուսորինակ կանայք կարող են ներկայանալ բնապատկերներով զարդարված հագուստներով:

Ինչպես տարիներ առաջ, այս աշուն ևս դիզայներներն ուշադրություն են հրավիրում հագուստի ուսերին՝ բարձրացնելով ու հատկապես ընդգծելով դրանք:

Հավերժ ակտուալ վանդակավոր գործվածքներն այս անգամ սևի ու կարմիրի համադրությամբ են:

Կոշիկներ

Նորաձև կանանց մոդելավորողներն առաջարկում են անսահմանափակ ընտրանի՝ բարձր ու ցածր, միագույն ու խայտաբղետ, դասական ու սպորտային մոդելներ, սակայն չեն մոռանում մատնանշել, որ հարմարավետության առումով հատկապես սև, կոպիտ կոշիկներն անփոխարինելի են:

Պայուսակներ

Պայուսակը թերևս կնոջ ամենավառ աքսեսուարն է, որ համապատասխանեցվում է ոչ միայն հագուստի, այլև հիմա նաև տրամադրության հետ: Ամենամեծից մինչև ամենամիջին, ամենաաննկատից մինչև անմիջապես աչքի զարնող, բոլորը նորաձև կանանց համար են, որոնց մեծ է ընտրել ու վառ գունավորում ավելացնել աշնանային միապաղաղությանը:

ՏՐԱՄԱՐԿԱՆՑ ՆՈՐԱԶԵՎՈՒԹՅՈՒՆ

Նորածն ու ոճային լինել ուզում են բոլորը: 2019-ի աշունը տղամարդկանց համար լակոնիկ է, դասական ու անպայման հարմար: Ի դեպ, դասական կոստյումները ոչ միայն միագույն են, այլև գծավոր ու վանդակավոր, գույներն էլ վառ են՝ պայմանավորված հագնողի ճաշակով:

Զգեստապահարանում մեծ տեղ է հատկացվում կաշվին ու մորթուն, որոնք, իհարկե, ցանկալի է, որ արհեստական լինեն:

Կոշիկներ

Որքան էլ առաջարկվող տեսականին անսահմանափակ է, այնուամենայնիվ նախընտրելի է ոչ միայն ամենագեղեցիկը, այլև հարմարն ու տաքը:

Պայուսակներ

Արդեն դժվար է պատկերացնել ժամանակակից տղամարդուն առանց պայուսակի: Այս արքեստուարն ուղեկցում է նրան ամենուր՝ գործնական հանդիպումներում ու ժամանցի վայրերում: Բնականաբար ընտրությունը մեծ է ու բազմազան:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՈՒՇՈՒՄ ՍՊԱՌՈՂՆԵՐԻՆ ԶԳՈՒՇԱՑՈՒՄ ՏՆՏԵՍԱԿՐՈՂ ՍՈՒԲՅԵԿՏՆԵՐԻՆ.....	2
2019 թ. ԵՐՐՈՐԴ ԵՌԱՄԱՅԱԿԻ ՄԱՐԶԵԹԻՆԳԻ ԵՎ ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳԱՅԻՆ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ.....	3
ՍՆՆԴԱՅԻՆ ԹՈՒՆԱԿՈՐՈՒՄՆԵՐ	10
«Էյ-ի-Ջի-ՍԵՐՎԻՍ» ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ. ԱՌՋԵՎՈՒՄ ՑՈՒՐՏ ՕՐԵՐ ԵՆ, ՍԿՍՈՒՄ ԵՆՔ ՋԵՌՈՒՑԵԼ ՏՆԵՐՆ ՈՒ ԲՆԱԿԱՐԱՆՆԵՐԸ.....	12
ՁԵՎԱԿՈՐՈՒՄ ԵՆՔ ՔԱՂԱՔԱԿԻՐԹ ՍՊԱՌՈՂՆԵՐԻ ՍԵՐՈՒՆԴ.....	16
ԳՈՐԾԱՏՈՒ ԵՎ ԱՇԽԱՏՈՂ.....	18
ԴԱՐՁՅԱԼ ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱԿԱՅՐԻ ՄԱՍԻՆ.....	20
ՍՈՒՊԵՐՄԱՐԶԵԹՈՒՄ.....	22
ՄԱՐԴ + ԲՆՈՒԹՅՈՒՆ.....	24
ԵՐԱՇԽԻՔԱՅԻՆ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒՄ.....	26
ԴԵՂԱԲՈՒՅՍԵՐ. ԳԻՀԻ.....	27
ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԷԹԻԿԵՏ.....	28
ՆՈՐԱՁԵՎՈՒԹՅՈՒՆ. ԱՇՈՒՆ 2019.....	30

Հասցեն՝ Դավիթ Անհաղթ 23, 3-րդ հարկ
 Թեժ գիծ՝ (010) 24-92-04
 E-mail: info@armconsumer.am;
 nationalconsumerassociation@yahoo.com
 URL: <http://www.armconsumer.am>

Տպաքանակը՝ 2000: Ծավալը՝ 2 մամուլ
 Տպագրվել է ՏՊԱՐԱՆ ԷՅ ԷՄ տպագրատանը
 Բաժանվում է անվճար
 Գրանցման վկայականը՝ 2215
 Հղումը ՍՊԱՌՈՂ-ին պարտադիր է

+ 374 10 23-93-27

+ 374 10 29-75-31

aeg@aegservice.am

Ներտնային գազասպառման համակարգերի
տեխնիկական սպասարկման
ծառայությունների մատուցում

Մեր աշխատանքը Ձեր անվտանգության երաշխիքն է

www.aegservice.am

www.armconsumer.am